

Domoljub

V Ljubljani, 20. januarja 1937

Leto 50 • Stev. 3

Veličasten shod JRZ v Ljubljani

Ljubljana zadnja leta ni videla veliko političnih shodov, zlasti ne takih, pri katerih bi smela priti ljudska volja do izraza. Protiljudski diktatorji na sv. zborovanjih niso hoteli videti svobodnih državljanov, ampak pokorne podložnike, ki hočeš-nočeš brez samostojne misli kimajo in ploskajo vsaki njihovi besedi. Naj tu spomnimo le na znani shod vodje Jevtiča, majnika 1935 na kongresnem trgu v Ljubljani. Posebne vlake so poslali na vse konce naše dežele, pa so prazni pripotali v Ljubljano. Zbralo se je na Kongresnem trgu nekaj tisoč ljudi. Poleg oblačnega ljubljanskega »firbea« so bile tam tudi skupine državnih, mestnih in banovinskih nameščenecv, katere so njihovi šefi morali prignati na zborovanje, kot so jih nekaj dni pozneje morali gnati na voliče, da tam dajo »izraza svojim patriotičnim čustvom«. Ljudstva pa ni bilo nikjer. Ali pa takrat, ko je obiskal Ljubljano diktator Peter Zivkovič! Deset tisoč ljubljanskih šolarjev so spravili na Miklošičevo cesto in pred kolodvor, in ti šolarji so imeli nalogo z vzkliki in zastavicami izraziti politično voljo našega naroda... Se celo g. Zivkoviču se je ta komedija zdela preneuma in je menda zlobno pohvalil prireditelje cele politične manifestacije, češ, da se naravnost žudi, koliko nadebudne mladine premore bela Ljubljana... Ljudstva pa ni bilo.

Ljudstvo pod diktaturo ni smelo do besede. Le enkrat je vsaj deloma svobodno besedo izsililo od oblastnikov; to je bilo ob 60-letnici voditelja dr. Korošca. Skozi policijske in žandarjske kordone so se takrat prilezali tisoči slovenskih mož in fantov v Union, da vidijo svojega narodnega voditelja in da mu prisežejo zvestobo. Kot krik trpečega človeka, ki pa ima neuklonljivo voljo, je izzvenela cela proslava. Pendreki, puškina kopita, ječe, denarne kazni in vsakovrstna nasilja so hotela to neuklonljivo voljo v ljudstvu streti, a je niso strla. Nasilniki so šli, ljudstvo pa je ostalo.

V nedeljo smo v Ljubljani doživeli prvi politični shod, ki ga je priredilo svobodno slovensko ljudstvo. Brez kričebe reklame so se vršile priprave na ta shod. Nihče ni na shod šiel; ravno nasprotno: marsikdo bi bil rad šel, toda strumna četa rediteljev je pustila na zborovanje samo pristaše stranke, kajti še zanje je bilo prostora trikrat premalo. Kmalu po deveti uri je vsa Ljubljana oživila. Iz vseh koncev mesta so se pričele pomikati mogočne kolone pristašev JRZ, z zastavicami in godbami na čelu. V vsakem volilnem okraju se

je sprevedom priključila nova četa pristašev. Ogromne kolone skoro vojaško organiziranih zborovalcev so se istočasno približale Unionu od vseh strani. Med igranjem godb in urnebesnimi vzkliki kralju, državi, vladi, našemu narodu in njegovim voditeljem so se sprevedo skozi razne vhode pomikali v unionske dvorane, ki so bile kmalu prenatrpane. Tisočglava množica je morala ostati na prostem. Močni zvočniki so različno prenašali vsako besedo govornikov tudi ljudem, ki v dvoranah niso mogli več dobiti prostora.

Med velikanskim navdušenjem je začel zborovanje ljubljanski župan dr. Adlešič. Prvi je govoril minister dr. Krek o našem zunanje in notranjepolitičnem položaju in o delu sedanjih vlade v korist države in zlasti v korist našega naroda. Za njim je povzel besedo senator Smodej, eden izmed vodilnih organizatorjev JRZ in v temperamentnem govoru razložil pomen naše stranke in njen trud, da se čimprej uveljavi pri nas zopet prava demokracija, ki edina more biti kos perečim nalogam, ki jih današnja doba zahteva od nas. Za njim je govoril ljubljanski župan dr. Adlešič, ki je v svojem odličnem govoru ljubljancem razkril take gorostasnosti iz poslovanja bivših režimovcev na ljubljanskem rotovžu, da je njegov govor zbudil pozornost ne le med meščanstvom, ampak tudi širom naše države. Nekateri misli imenovanih govornikov prinašamo danes na drugem mestu.

Med govorom senatorja Smodeja je stopil v dvorano minister dr. Korošec. Ovacije, kakoršnih je bil naš voditelj deležen ob tej priliki, se dajo primerjati morda le onim ob priliki proslave njegove 60-letnice. Vzkliki in ploskanje se minute dolgo ni moglo pomiriti in ko je na koncu zborovanja spregovoril naš narodni voditelj, so množice prisluhale sleherni njegovi besedi z največjo pozornostjo. O dr. Korošču je znano, da veliko dela, a malo govori. Kar pa pove, drži kakor bi bilo pribito. Tudi te njegove besede, bolj podobne preprostem kramljanju s prijatelji kakor pa bobnečim besedam politikov, so zadele v živo in nas navdale z zaupanjem do njega, ki vodi našo usodo.

Iz govora dr. Korošca

Preden je gosp. notranji minister dr. Korošec zaključil veličastni manifestacijski zbor, se je dotaknil tudi važnega političnega dogodka, ki se je dogodil večeraj v bližini Brežic, namreč sestanka med gosp. predsednikom vlade dr. Stojadinovičem in dr. Mačkom ter dejal: »Mi, ki hočemo dobro našemu narodu in državi,

smo že od vsega početka našega zopetnega političnega življenja z vsemi silami delali na to, da pride med narodi do sporazuma. Dolgo časa smo bili odstranjeni od državnega krmila. Ko smo zopet krmilo države vzeli v svoje roke, ni bilo atmosfere za sporazum. Vlada je mržnja in nenaklonjenost ne samo proti Hrvatom, temveč proti vsakemu narodnemu gibanju. Ravnopравnost se ni točno izvajala. Vse je bilo razdrto in ni bilo pravega instrumenta, ki bi delal za sporazum. Zaradi tega smo morali ustvariti instrument za to. Ustvariti smo morali atmosfero za mir med narodi. Ustvarili smo ta instrument v Jugoslovanski radikalni zajednici, ki je taka, da lahko govori v imenu vsega naroda. Začeli smo delati za sporazum. Sporazum je kakor mlado dete, ki dela svoje prve korake v svet. Tako dete pa se ne sme preveč vlečiti sem in tja, gori in doli. To ni dobro za mlado dete. Tako dete mora voditi nežna roka v svet. Zaradi tega tudi ni dobro, da se preveč govori o tem sporazumu. Zaradi tega dovolite mi, da tudi jaz ne govorim mnogo o tem. Stvari se večeraj niso pokvarile, ampak napravili smo korak naprej. Kakor ste čitali tudi v časopisih, sta oba obraza prišla zadovoljna v Zagreb. Zaradi tega je potrebno, da sedaj preveč ne vprašujete, kako daleč je še do sporazuma, kakšne so težkoče itd. To nežno dete se ne sme preveč nenežno prijemati. Mi gremo naprej. Treba je z ljubeznijo delati, da ne bi zakrivila pogreška na tej ali oni strani.

Še nekaj drugega vam hočem povedati. Ko smo prišli na vlado, nihče ni mogel skoraj dihati, tudi ministri ne. Venomer so peli telefoni, vsak dan je prihajalo nešteto pism, prošnje in pritožb. Jaz vam pa rečem: Treba je človeku za delo mirne krvi. Tudi sedaj vas še prosim, imejte mirno kri. Marsikaj se je storilo, precej tudi še ni storjenega, ker se ne da vse napraviti preko noči. Ali mi imamo trdno voljo in tudi ambicijo in vročo željo, da pravilno rešimo vsa težka vprašanja, ki še ležijo na vaših ramentih, in ki vas tarejo. Imejte zaupanje do nas. Ne bodite nestrpní, ker bi s tem samo pokazali svoje nezupanje proti nam in proti naši stranki in naši vladi. Kdo vam pa pravi, da bo sedanja vlada šla. Za to ne vidim prav nobenega vzroka, in tudi oni, ki pravijo, da vidijo to vzroke, vedo, da jih ni. Ne nasledajte raznim lažem. Mi sedaj nismo majhna strančica, mi smo sedaj velika stranka. Tudi če lajajo na nas, ne pustite se begati. Ni nikogar, ki bi mogel priti za nami. Imejte zaupanje do nas. Ako Bog da, bomo še vladali in bomo izpolnili to, kar smo obljubili in kar vi želite, da bo izpolnjeno.

Ko je dr. Korošec zborovanje zaključil, so mu zborovalci zopet priredili viharne ovacije, ki so se nadaljevale tudi zunaj, kjer ljudstvo ni pustilo, da bi se dr. Korošec odpeljal, ampak ga je v ogromnem sprevedu spremljalo proti domu.

Nedeljski shod v Unionu je dokaz, da se hoče tudi Ljubljana postaviti na stran ogromne večine slovenskega naroda, da bo tako res vredna biti prestolnica naše lepe Slovenije.

Tudi za Ljubljano morajo enkrat za vselej miniti stare navade, da se njeno prebivalstvo kaj rado ostavlja v vrsto tistih, ki se bore proti skupnim koristim našega naroda in da daje oporo strujam, katere so zaradi osebnih koristi pripravljene vsak čas izdati pravice slovenske narodne skupnosti.

Kmetom - dolžnikom

Prinesite potrdila.

Delo, ki ga morajo izvršiti naše zadruga in druge denarne ustanove ob izročitvi kmetov-dolžnikov Privilegirani agrarni banki, bo ogromno. Vsaka denarna ustanova je namreč dolžna po tej uredbi, da izroči vse kmeto-dolžnike Privilegirani agrarni banki. Po tej uredbi nobeden ne more ostati še nadalje dolžnik zadruga, če je res kmet. Toda denarne ustanove ne morejo sarkati od sebe z gotovostjo vedeti, kdo je kmet v smislu te uredbe. Zato naj vsakdo, ki misli da mu gre saščita, takoj poskrbi za potrdilo in ga neso posejilnici. Potrdilo, da je kdo kmet izda občina. Naj se tedaj kasneje nihče ne pritožuje, da ni bil deležen ugodnosti uredbe, če se ne bo toliko potruditi, da bi to potrdilo dobil. Razume se pa, da velja to samo za tiste, ki so res kmetje, ki jim je, kot pravi uredba, kmetijstvo glavni poklic.

Zupan in potrdila.

V »Domoljubu« smo že pisali o tem, kako veliko delo čaka tudi naše občine. Ponovno pa moramo pisati tudi o tem, kako odgovorno je to delo. Zupan sme dati potrdilo, da je kdo kmet le, če se je prepričal, da je to res. Zgodi se, da prihajajo nad župane razni ljudje, ki bi sedaj naenkrat radi postali kmetje. Na ta način bi radi postali deležni ugodnosti, ki jih daje kmetom ta uredba. — Marsikak župan se je že spozabil in je dal, da se ne bi, kot pravimo, zameril, potrdilo, da so kmetje ljudje, o katerih je dobro vedel, da so ni res. Jasno je, da ravnanje takih županov ni ravnanje, ki mu moremo reči moško ravnanje. Zupan namreč v 99 primerih od 100 ve takoj, pri kom je kmetijstvo glavni poklic. V primerih, ki so dvomljivi, pa se da sorazmerno kmalu to dognati.

Opozarjamo na to, da je brez dvoma krivica, če hoče kdo delati dobrote enim v škodo drugim. Kdor da potrdilo komu, da je kmet, o katerem ve, da ni kmet, s tem napravlja škodo posejilnici in njenim vlagateljem. Dela pa to tudi v izrečnem nasprotju z uredbi, ki se je mora vsakdo držati. Tak župan pride lahko v velike težave, ker ga more zadeti tudi § 53 uredbe, ki določa za tiste, ki napravijo kaj v nasprotju s predpisi te uredbe z namenom, da komu koristijo, visoko kazeno do šest mesecev.

Naši župani tedaj bodo imeli z uredbi dovolj dela in sitnosti, naj si jih nobeden ne nakopava še novih z lahkomišelnim izdajanjem potrdil.

Plačilo obrokov.

Mnogo je povpraševanja kdaj in kako naj plačajo kmetje prvi obrok Privilegirani agr. banki. Če bi strogo vzeli besedilo uredbe, bi morali kmetje plačati obrok že 1. novembra 1936. Toda dejansko nihče takrat ni vedel, koliko ima plačati. V pravilniku, ki je izšel k uredbi je bilo rečeno, da morajo denarni savodi pozvati kmete k plačilu prvega obroka. Pa zopet denarni savodi niso dobili potrebnih tiskovin, da bi izdelali obračune. Zato je začela Priv. agrarna banka sama pozivati k plačilu.

Kako je tedaj s to stvarjo? Obračuna posejilnica kmetu ne more prej poslati, dokler ga ne napravi. Teh pa ne morejo denarne

ustanove napraviti kar čez noč. Dokler nima Priv. agrarna banka obračuna z denarnimi ustanovami, toliko časa tudi ona kmeta ne more prijeti. Zato bo najbolj pripravno, da pač vsakdo plača neko primerne vsote na račun. To se bo kasneje obračunalo. Kdor se boji, da bi kaj zamudil, naj torej nekaj plača.

Komu se plačuje? Od 26. septembra, odkar je izšla uredba, so kmetje dolžniki Priv. agrarne banke in ne več posojilnic. Zato tudi ne morejo plačati kakega obroka posojilnicam, ampak naravnost Priv. agrarni banki. Plačajo lahko na pošti po položnici pošne hranilnice, ki ima številko 10.250. To je številka čekovnega računa podružnice Priv. agr. banke v Ljubljani.

Kaj pa komunizem?

Daleč smo že!... Ali veste, kje je Ajdovec in kakšen je? Mala farica, daleč od »sveta«, skrita tam doli na Dolčnjem med Žuzemberkom, Trebnjem in Novim mestom. O takih samotnih krajih je pel nekaj pesnik Gregorčič: »Tu biva narod še krepak — tu biva narod poštenjak — ki svet ga še okužil ni — ki čas ga omehkužil ni.« Nočemo reči, da na Ajdovcu ne biva več narod-poštenjak. Saj je dala mala farica v primeri s svojo velikostjo morda največ duhovnikov v celi škofiji in celo enega škofa. A — s te male, preproste in dobre farice je priletel v svet glas: Tudi v Ajdovcu so požagali in vrgli na tla evharistični križ! V Ajdovcu! Seveda je verno ljudstvo križ nazaj postavilo in ga počastilo, kar je najbolj moglo. A da se tudi v takem kraju, kakor je Ajdovec, kaj takega zgodi, to nam pove veliko. Ni ga torej več kraja in kota v slovenski deželi, ki bi ne bil že okužen! Okužen po komunizmu in z njim združenem predrznejem, nesramnem, zločinskem brezboštvu. Vsi lumpje in barabe cele dežele so se zvohal, se skupaj znašli in združili, češ: mi smo komunisti! In mislijo, da je prišla njih ura: zdaj bomo vsi gospodje! In kar nam ni pogodu, vse pokončali.

Obenem pa slišimo, da na Krškem polju zbirajo prostovoljce za rdečo armado v Spaniji. Kdo bi si mislil! Torej tudi uboga Slovenija hoče vstric korakati z vsemi drugimi na velikem roparskem pohodu po svetu. Dežela je po krtovo prerita od komunizma in komunistov. Samo čakajo še, kdaj bodo mogli iz svojih podzemeljskih rogov na dan udariti in planiti po nas. Resen opomin za nas, da ne bodimo brezskrbni, ampak da bodimo pripravljeni, da nas nekega dne ne presenetijo in ne pomandraj, kakor bi radi!

Mi pa smo se tukaj že nekoliko prepričali, da je komunizem — popolna enakost vseh ljudi — nekaj nenaravnega in zato nemogočega. Tički v zraku, ribe v vodi in zverine v gozdu so lahko komunisti — vse je vseh, ker nič ne delajo, zato ne morejo imenovati nič svojega. Človeč na zemljo obdeluje in na nji v potu svojega obraza prideluje, zato to, kar obdela in pridelal, imenuje svoje in si ne da vzeti. Z drugo besedo: do tega ima lastninsko pravico. Taka je postava narave, ki se ne da zlahka prelomiti.

Čo pogledamo še dalje, ali je popok komunizem, splošna enakost, mogoča? Saj pravimo, da bi bilo to za en del lepo — v resnici pa gre težko, ker se narava upira. Kaj naj bo torej

In koliko je treba plačati kot prvi obrok? Prvi obrok znaša 10 din in 60 par od 100 din dolga. V tem so računane 4 in pol odstotne obresti, drugo je odplačilo dolga. Tisti, katerega dolg znaša: manj kot 25.000 din, odbije polovico od svojega dolga in plača od te polovice 10,6 odstotkov. To je prvi obrok. Oni pa, katerih dolg znaša nad 25.000 dinarjev, morajo plačati prvi obrok od celoga dolga. Če dosežejo pri sodišču znižanje dolga za 30 do 50 odstotkov se jim bo štelo preveč plačane zneske prihodnje leto v dobro.

O ispremembah uredbe.

Na razna vprašanja naj povemo še to. — Zaenkrat ni nikakruga izgleda, da bi se uredba o likvidaciji kmetijskih dolgov kmalu izpremenila. Zaenkrat torej ne kaže nič drugega, kot da se je vsi drže in jo izvršujejo, kolikor je to pač v danih razmerah mogoče.

skupna last? Da bi bile tovarne skupne, to bi že šlo. Kaj pa zemlja? Potem bi bila po starokranjsko vsa zemlja »gmajna«. Gmajna pomeni zdaj neobdelan kos zemlje. V resnici pa pomeni ta nemška beseda le »skupno last«: to, kar nima svojega lastnika, ampak je vseh, cele vasi. Iz te besede se vidi, da kar je vseh, kar nima posebnega lastnika, je neobdelano, ali vsaj slabo obdelano. Človek je namreč po svoji naravi tako sebičen, da se briga in trudi le za to, kar je njegovega. Ko bi bila vsa zemlja skupna, bi bila slabo obdelana, — ko bi kaka huda sila ne priganjala in pritiskala ljudi, da jo dobro obdelujejo.

Če bi bila pa vsa zemlja skupna, bi moralo dosledno biti tudi vse drugo skupno: vozovi, poljsko orodje, živina, hlevi, podi, da, tudi — hiše. Če bi imel eden v vasi enonadstropno hišo, drugi zraven njega pa nizko lesenno bajto; in tudi če bi bile manjše razlike med hišami, bi to ne bila enakost, tveje ne komunizem. Kaj bi bilo potemtakem treba, če hočemo izvesti popoln komunizem? Vso vas podreti in nanesiti nje postaviti ogromno kasarno, v kateri bi dobil vsak enako stanovanje! Kajne, to bi bilo kaj fletno! V tisti veliki hiši bi se ljudje gotovo nikoli nič ne kregali!... Nikar se ne smeajte! Da, tako bi moralo biti, če hočemo komunizem dosledno izvesti! Če pa pravite, da to vendar ne gre, da je to nemogoče, potem pa priznate, da je komunizem — nemogoč.

Recimo, da bi bilo obdelovanje zemlje nekoliko ceneje, ko bi se vse delalo skupno in s stroji. Toda kaka armada ravnateljev in nadzornikov bi bila potrebna, ki bi vse delo razdeljevali, potem pa gledali in priganjali, da bi vsi pridno delali in da bi vsak enako naredil!

O, zlati časi bi prišli za kmeta!... Ali verjamete?... Kmet, tebe pač tarejo razne težave, a na svojem posestvu si vendar sam svoj gospod! Noben stan ni tako neodvisen, tako prost kakor kmetki. Po službah in po tovarnah je vse odvisno in mora biti pokorno. Kmet pa, pravijo, je kralj na svojem posestvu. Nikdo mu nima ničesar ukazovati, nikdo se vtikati v njegovo gospodarstvo. In to je nekaj vredno! Kdor ne ve, koliko je vredna prostost, naj se dr za par mesecev, še bolje za par let zapreti, pa be zvedel! Komunisti, ki so bili po ječah, bi nam to lahko povedali. — V komunistični državi pa boš ti kmet, ki si

(Nadaljevanje na prihodnji strani spodaj)

Mi in naši sosedje

Iz govora ministra dr. Kreka na shodu JRZ v Ljubljani.

Minister dr. Miha Krek je podal temeljit in plastičen pregled političnega razvoja od ustanovitve JRZ pa do danes. Poleg tega pa je podal tudi dragocen pregled v zunanje-političnih dogodkih, na katerih je interesirana naša država. V tem delu svojega govora je dejal:

Utrdili smo moč in ugled države na sunaj. Naši prijatelji, ki so še pred poldrugim letom obupavali nad močjo in bočnostjo naše države, danes z veseljem ugotavljajo, da je Jugoslavija najvrednejša sila na Balkanu, ki mora in zna uspešno varovati svoje koristi napram vsakemu nesprijetnemu poskusu.

Naša vlada je vodila sicer tradicionalno politiko s svojimi zavezniki in prijatelji, toda pri tem ni nikoli opustila prilike, da Jugoslavija izstopi samostojno in inicijativno, da si pridobi novih zvez in na novih položajih utrdi svoje ime, svoj mir in nedotakljivost svojih meja. Po visoki zahtevi prvega kraljevega namestnika princa Pavla in pod spretnim vodstvom našega zunanjega ministra g. predsednika dr. Stojadinoviča smo pričobili predragoceno prijateljstvo Angliji, ki se je v minulemu letu ponovno koristno manifestiralo. Anglija je izjavila, da brani našo posest, zlasti da je interesirana na tem, da nihče ne kvari jugoslovanskih pravic v Sredozemskem-Jadranskem morju. S Francijo in državami Male zveze in Balkanskega sporazuma smo sklenili nove trgovinske pogodbe in utrdili politične zveze in prijateljstvo. Velike vrednosti za politično življenje in za naše gospodarstvo so novi aranžmaji z Nemčijo.

V tem ozračju hitrega dvigavanja naše zunanje moči je bilo mogoče usvariti že dolgo zaželeno ureditev z Bolgarijo. Pakt o večnem prijateljstvu med Jugoslavijo in Bolgarsko je plod vztrajnega

hotenja, dobiti trajen mir na Balkanu, da bi ta zibelka jugoslovanskih junakov, ki pa je bila nekdanj tudi netišče izigravan in intrig, postala v novi dobi hrani zdrave obnove in mirnega napredka vseh Slovanov na jugu. S paktom o večnem prijateljstvu sta obe državi najbolje koristili sebi in najučinkovitejše utrdili načelo: »Balkan balkanskim narodom!«

Mi zahtevamo, da se ohrani sedanje stanje v Podonavju in srednji Evropi. Isto politiko z vnuemo zagovarjata in branita poleg naših prejšnjih zaveznikov tudi Anglija in Nemčija. Če to vemo in uvažujemo, bomo razumeli, zakaj in kako se je zgodilo, da so osamljeni kriki revizionistov lansko leto onemeli, ne da bi nam bilo treba bučno protestirati ali poudarjati, da so naše meje nedotakljive.

Znano je, da se pripravljajo razgovori s največjo našo sosedo, kraljevino Italijo. Treba je v interesu obeh držav, da pridemo do trajnih lokalnih političnih odnošajev in do rednih gospodarskih zvez med državama, ki po svoji naravi in prometni zvezi moreta imeti le škodo, če promet med njima ni do vseh podrobnosti urejen, reden, vzajem in lojalen.

Tako na vseh naših mejah utrjujemo mir, na vseh žilah pospešujemo promet s svetom in uveljavljamo bogastvo naše zemlje in pridnost naših rok.

Jugoslavija je ena izmed redkih evropskih držav, ki more trditi, da je v razburjenem zunanje-političnem meteu minulega leta izpolnjevala svoje politične obveznosti, pridobila novih zaveznikov in iz vseh preizkušenj izšla srečna, bogatejša in močnejša.

celo inozemske družbe, ki je bila solastnica tramvaja. Komu še ni v spominu veliko razburjenje, ki je takrat prevzelo Ljubljano zaradi te transakcije, pa si žal ni mogla pomagati, ker je bila postavljena pred izvršeno dejstvo.

Vprašajte, koliko so razmetali mestne imovine za razna privilegirana napredna društva, katera so v vsej povojni dobi pomagali vzdrževati z mestno imovino. Dajali so jim mestna zemljišča, velika posojila, katera so potem odpisovali, odpisovali so jim tudi takse. Niso se ustrašili delati celo fingiranih pogodb, da so mogli z mestno imovino pomagati svojemu društvu. Na prav enak način, kot se niso ustrašili pošiljati mrljice na voliča, da vzdržujejo z njihovo pomočjo svoj nedejni režim, se niso ustrašili tudi v Mestnem pogrebem zavodu fingirati celih pogrebov, ako je to kazalo na kako korist. Enako se niso ustrašili na mestnem socialne uradu dajati podpore za politični kongres svoje stranke in s tem prikrajšati prave ljubljanske siromake. Vprašajte, kako so vodili naš ženski učni zavod, ki bi moral biti po svojem vodstvu vzor nacionalne vzgoje, pa je bil v celni dobi vzor izkoriščanja in zlorabljanja mestne imovine v osebne svrhe. Vprašajte, kako so upravljali na mestnem fizikatu desinfekcijski zavod, ki bi moral biti humanitarna ustanova, pa je postal sredstvo navadne dobičkarije in plačkarije. Pri vsem tem pa so dobro cvetele vse gostilne okoli mestnega magistrata! Na vsa ta vprašanja vam bo odgovorilo sodišče, katero ima podatke vseh tozadavnih preiskav v svojih rokah in sestavlja proti vsem krivcem obtožnice.

Izjavljam slovesno, da nihče, kdorkoli je zlorabil uradno oblast, kdorkoli je prizadejal našim občanom kakršnokoli krivico in škodo, ne bo ušel zasluženi kazni, pa brez ozira, na katerem položaju se nahaja.

CVIČEK pravi dolenski dobitnik
Centralni vinari v Ljubljani.

Zadolžena Ljubljana in njeni izkoriščevalci

Iz govora župana dr. Adlešiča na shodu JRZ v Ljubljani.

Da moremo pravilno presoditi to velikanško prezadolženost našega mesta, moramo predvsem upoštevati dejstvo, da je Ljubljana veliko večino svojih predvojnih dolgov že poravnala med vojno in prva povojna leta. Zato predstavlja današnji dolg 200 milijonov zadolžitvev našega mesta, ki je nastala po veliki vojni in v povojni dobi.

Da dobite pojasnilo na to uganko neplodne zadolžitve, vprašajte, kako so se v tej povojni dobi delale velike investicije. Kako so nabavljali stare avtobuse in z njimi obratovali, dokler niso napravili milijonske izgube in jih odložili v staro, nesporabno ropotijo. Milijonske izgube avtobusov pa so potem prenesli kot investicijski kapital v bilanco tramvajске družbe. Vprašajte, kako so razbirali tramvaj, kako so nabavljali za to potreben material. Jaz vam odgovora na to vprašanje ne morem dati, ker so žal izginali iz pisarn in aktov nekateri računi, tako da je danes kontrola v tem pogledu nemogoča. Zakaj so ti računi izginali iz aktov, bodo vedeli dotični gospodje, ki so te

račune vzeli. Vem le toliko, da ima danes mestna občina od samega tramvaja letno nad 3 milijone dinarjev izgube. Nad tri milijone morajo ljubljanski davkoplačevalci plačevati samo za to, da gledajo, kako vozi ljubljanski tramvaj in poslušajo, kako škriplje po ulicah.

Vprašajte, kako so pred leti gospodje na magistratu razpisali obilgacijsko posojilo v znesku 30 milijonov dinarjev. 18 milijonov tega posojila so oddali tramvaj po tečaju 90, potem pa so prodali te obveznice inozemstvu po tečaju 75, tako da je tramvaj efektivno prejel le 13.500.000 Din. Celotna izguba tedaj pri razpisu samega 3.600.000 Din. Za razpis sam pa so se poslužili

zdaj na svoji zemlji svoj gospod, hlapec, suženj. Valpeti bodo stali nad teboj in te prigajali k delu. In ko boš delal in garal, bodo prišli biriti in bodo tvoje pridelke »rekvirirali« za druge, da bo med vse »enako« razdeljeno. Velik del kmetovega pridelka požre ogromna vojska, ki je potrebna, da vse te sužnje drži v strahu. Če se boste pa upirali, da bi ne oddali, za kar ste se sami trudili, bo prišel v vas oddelek vojakov in vas bo kratkoma postrelil — pa mir besedi! Tako danes »prakticirajo« v Rusiji. Kmetje pa, ki oddado, kar so pridelali, hodijo stati v vrsto in čakajo, da iz državne roke dobe na karte nazaj nekaj od tega, kar so sami pridelali.

Zato so avstrijski komunisti, ki so šli okužat ruski »raje«, rekli: da so rajši doma v ječi, kakor v Rusiji v »prostosti«...

Dr. Korošec odhaja z nedeljskega zborovanja JRZ v Ljubljani.

KAJ JE NOVEGA

OSEBNE VESTI

d Belgrajski nadškof dr. Ujčić, ki se je ob enem s škopljanskim škofom dr. Gnidovcem vrnil v Belgrad z zagrebske škofovske konference, je odpotoval v Rim. Po sedanjih vesteh bo nadškof dr. Ujčić posvečen prvo nedeljo v mesecu marcu. In sicer v Zagrebu.

d Šestdesetletnico rojstva je praznoval na svoj godovini dan g. župnik Anton Tomelj v Črnučah. Bog živi vzornega dušnega pastirja še mnogo let. Hvaležni farani mu k jubileju pripravljajo čestitaje.

d Iz škofijskega letopisa. Za profesorja nemškega in latinskega jezika na Škofijski gimnaziji v Št. Vidu nad Ljubljano je bil imenovan g. Alojzij Strupi. — Za suplenta-vero učitelja na drž. real. gimnaziji v Kranju je nameščen g. Pavel Slapar. — Za škofijskega nadzornika organistov kranjske dekanije je imenovan g. Josip Žužek, katehet v Kranju. Steno je upokojen g. Anton Lesjak, župnik v Št. Jerneju.

DOMAČE NOVICE

d Jugoslovanski školje so zborovali več dni v Zagrebu. Med drugim so sklenili, da izdajo skupni pastirski list proti komunizmu in njegovi nevarnosti za Cerkev, državo in človeško družbo sploh.

d Nedelja je Gospodov dan. Vprašanje nedeljskega počitka v mesnicah je bilo za Maribor rešeno z uredbo banske uprave, ki je na pobudo predsednika Združenja mesarskih in klobasičarskih mojstrov g. Tavčarja ta počitek odredila. Sedaj pa so se začeli nekateri mojstri nenadoma puntati, zlasti oni na periferiji, ter zahtevajo zopet uvedbo nedeljskega dela. Stvarnih razlogov za to nimajo, trdijo sicer, da prodajo sedaj manj mesa, kakor poprej, kar pa vsekakor ne more držati. Stavili pa bodo na občnem zboru, ki se vrši v nedeljo, predlog za ukinjenje nedeljskega počitka ter se bo o tem glasovalo. Upati je, da bo zmagovala preudarnost in uvidevnost in bo večina odbila ta predlog, ki gotovo ni socialen, saj jmelje mojstrom, pomočnikom in vajencem oddih, katerega si s svojim težkim delom res zaslužijo.

d Kaj pravi o Rusiji ujetnik, ki se je pravkar vrnil. Te dni so imeli na mariborski obmejni policiji zanimivega gosta. Iz sovjetske Rusije se je vračal s svojo družino nazaj v domovino vojni ujetnik Lilič Djulbo iz Rogatice v drinski banovini. Bil je leta 1915 ujet v Karpatih. Rusi so ga spravili v Kijev, kjer je z drugimi vojnimi ujetniki gradil železnico. Po vojni so se vojni ujetniki razšli po vaseh ter delali pri kmetih. Tako življenje je doletelo tudi Liliča. Leta 1919 se je oženil ter je prestopil iz muslimanske vere v pravoslavlje. Od leta 1931. se je potoeval za povratke v domovino, pa se mu je šele lansko jesen posrečilo dobiti dovoljenje. Mož, ki je zelo inteligenten, je na policiji pripovedoval zanimive stvari iz življenja kmečkega prebivalstva v sedanji Rusiji. Jeseni so imeli v pokrajini, kjer je on delal, dobro letino, pa vendar prebivalstvo že sedaj strada. Država je pobrala vse žito ter le malenkosten odstotek pustila domačinom. Po vsej Rusiji se širijo govorice, da bo v kratkem velika vojna. Najbolje je biti sedaj v Rusiji vojak. Ta ima vse: dobro obleko in dovolj jasti.

vec drugo pa strada in živi v pomanjkanju. Vojaku mora preprosti človek povsod, v vlaku in drugod prepustiti najlepše mesto, v vsakem oziru ima prednost. Kmetje pa se sedaj samo vesele vojne, ker upajo, da bodo lahko v Rusiji nastali silni nemiri, ki bodo boljševiško nadlogo poglinali čez mejo.

d Klobuk iz travnatih bilk? Neki zagrebški klobučar je baje izumil postopek, po katerem izdeluje klobuke iz travnate bilke, ki je je ob Savi v izobilju. Travo imenuje »ciganško perje«. Klobučarju se je že posrečilo narediti nekaj takih klobukov, ki so vsi izredno lahki, dobri in nepremočljivi. Mož si je dal izum patentirati. Če bi se taki klobuki dali izdelovati v velikih količinah, bi to pomenilo pocenitev in izboljšanje kakovosti klobukov.

d Zanimiv lov na zajce brez streljanja. Ta je bil v Vinici na posestvih grofa Bombelesa. Grof je najel vaške otroke in nekaj starejših, da so šli proti kraju, kjer je znano zbirališče divjih zajcev. Na nasprotni strani pa so razpeli 200 metrov dolgo in meter in četrt visoko mrežo. Ko so tako postavili zasedo, so obkrožili ves prostor in začeli z zvonovi, ropotaljami, ragljami in podobnimi predmeti plašiti zajce. V nekaj urah so tako nalovili več kakor petsto zajcev. Vsakega posebej so spravili v zaboje ter jih poslali v Nemčijo in Švico. Tam z našimi zajci pomlajujejo zajce v svojih loviščih. Lov na divje zajce je donosni, ker pla-

čajo Švicarji za vsakega živega zajca po 60 dinarjev, dočim se pri nas dobi za ubitega le okrog 25 dinarjev. Isti grof je potem priredil tudi lov na žive fazane in jih prav tako odpremil v Švico.

d Hajduka so ujeli. Pred nekaj dnevi so orožniki v hrvatskem Petrovcu ob Mlavi po napornem iskanju in zasledovanju ubili hajduka Antiča. Prijeti pa niso mogli njegovega pajdaša Radovanoviča, ki je bil prav tako robljaš in je pobegnil iz zaporov. Zato so zasledovanje ojačili in so ga pred dvema dnevoma zasledili pri nekem kmetu. Hajduku je uspelo pobegniti v nogavicah ven, dočim so njegovega skrivalca zaprli. Tak je potem bežal do nekega kmeta, vdrl v njegovo hišo in zahteval, da mu da opanke. Kmet pa ga je spoznal in obvestil o tem orožnike. Ti so obkolili hišo, toda hajduk se jim ni hotel vdati. Dve uri je trajalo streljanje, dokler ga niso orožniki ubili.

d Tolovajska nadloga. Zadnji čas se ponavljajo v Lučinah in njeni okolici vlomi, tatvine in ropi. Pred božičnimi prazniki je bilo vlomljeno pri kovaškem in ključavničarskem mojstru v Lučinah in ukradeno iz pisalne mize 2165 Din, dve žepni uri in verižica. Teden pozneje v Brobovnicah v »Režiščah«, kjer biva na samem neka samica, ki je bila prisiljena izročiti ves svoj prihranek 3300 Din, ker ji je en vlomilec pretel s smrtjo s samokresom v roki in z žepno svetiljko pred očmi, drugi pa stražil pri večnih vratih. — V nedeljo, 3. januarja, je bilo vlomljeno v sosedni poljanski fari na Bukovem vrhu pri »Hotovniku« in ukradenih med jutranjo službo božjo 900 Din. — V petek, 8. jan. ob eni zjutraj v drugi sosednji

Zasebni upniki in kmetje-dolžniki

Uredba o likvidaciji kmečkih dolgov določa poseben postopek za plačevanje kmečkih dolgov zasebnikom.

Tu je treba paziti na dvoje: prvič kako je dolg nastal, drugič pa, kakšno je razmerje dolžnika do upnika v imovnem oziru.

Glede prvega je omeniti, da je ločiti vse dolgove zasebnim upnikom, ki so naštetni v uredbi kot »ostali« upniki, v dve skupini: dolgovi, ki izvirajo iz nakupa blaga, se odplačajo, ko se ugotovi njih višina, toda brez znižanja v 12 letnik obrestih. Za take dolgove ne tečejo obresti. To je ugodno za upnike, ki so drugod morali utrpeli velika znižanja glavnice.

Drugi dolgovi pa se znižajo za 50% na splošno in tako znižane dolgove plačajo v 2 letih s 3% obresti.

Toda uredba vsebuje določilo, da dolžnik-kmetje za vse našete dolgove ne uživajo zaščite, če so v boljšem gnotnem položaju kot upniki. — Ob sporih odloča okrajno sodišče.

Upnik pa, ki misli, da je njegov dolžnik zmoežen plačati več kot 50%, sme v letu dni zahtevati ob predložitvi potrebnih dokazov pri sodišču, da sodišče zniža to ali pa popolnoma razveljavi znižanje 50%.

Na drugi strani ima pa tudi dolžnik, ki dokaže, da ne more plačati niti 50%, ali pa, da je plačeval pred 20. aprilom 1932 oduške obresti, pravico, da zahteva od sodišča znižanje dolga tudi nad 50%.

Končno predpisuje uredba, da se morajo vse obstoječe dolžniške listine glede teh dolgov zamenjati za nove »obveznice«. Ta zamenja se opravi pred pristojno občinsko upravo. Tozadevno določa pravilnik o zamenji dolžniških listin z novimi obveznicami v glavnem tole:

Upniki morajo napraviti za vsakega dolžnika posebej obračun po obrazcu, ki se dobi v Jugoslovanski knjigarni, pa morajo tudi napraviti obveznico, kar vse skupaj morajo poslati občinski upravi, ki je pristojna za dolžnika.

Občinsko oblastvo vroči v 15 dneh od prevzema dolžniku 1 izvod in ga pozove naj podpiše oba dokumenta. Če ni ugovorov, potem občinsko oblastvo overi njih podpise in vroči obveznico upniku.

Če dolžnik ne podpiše obveznice, sme upnik zahtevati narok pri občinskem oblastvu, ki ga mora oblastvo določiti v 15 dneh. Na ta narok povabi obč. oblastvo vse interesirane. Če se pri naroku doseže sporazum, napravi obč. oblastvo takoj obveznico, overi podpise in izroči obveznico upniku.

Če se niti po opravljenem naroku ne doseže sporazum med upnikom in dolžnikom, napoti občinsko oblastvo stranke na redno sodišče.

Če se dolžnik ne odzove pozivu občinskega oblastva, da bi podpisal obveznico ali podal prigovor in če na določeni narok niti ne pride, se smatra, da dolga ne priznava. V takem primeru napoti občinsko oblastvo upnika na redno sodišče.

Obveznico mora podpisati tudi porok ali solidarni dolžnik.

Namesto podpisa poroka ali solidarnih dolžnikov se smeta dogovoriti upnik in dolžnik tudi za drug način zavarovanja terjatve.

Obveznic in obračunov za zasebne dolgove naj dolžniki niti upniki ne zahtevajo od denarnih zavodov, ampak si jih morajo sami preskrbeti. — Tiskovine ima na razpolago tudi jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

fari Šent Jošt nad Vrhniko v mežnji na Planini, kjer je en vlomilec obstrelil domačo hčerko, ker je začela klicati na pomoč, drugi pa držal v kotu njeno mater. Vlomilca sta prebrkala hišno skrinjo, v kateri pa nista našla nič denarja. Čuje se tudi o večjih tatvinah iz sosednjih far Crni vrh in Žiri. Manjše tatvine so pa takorekoč na dnevnem redu. Vse tatvine so ostale kljub poizvedovanju orožništva do sedaj nepojasnjane. Ljudstvo je prestrašeno in zbežano in prosi oblast, da pomnoži orožništvo.

d Oposorile kmetičkim dolžnikom. Navzlic raznim opominom dolžniki-kmetje pošiljajo podružnici Privilegirane agrarne banke v Ljubljani na njen čekovni račun pri Poštni hranilnici v Ljubljani št. 10.250 prvi začasni odplačilni znesek v smislu urodbе o ureditvi kmetičkih dolgov brez potrebnih podatkov, kar povzroča podružnici veliko nepotrebnega dopisovanja. Ponovno pozivljamo dolžnike-kmetje, da na hrbltu položine, na srednjem delu, napišejo: ime, priimek in očetovo ime dolžnika, na katerega se dolg glasi, mesto prebivališča s hišno številko, okraj, naziv in sedež upniške ustanove, kateri je dolžnik doslej dolgoval.

d Okrog 30.000 gluhozemelj je v Jugoslaviji. Za vsa to veliko množico siromakov imamo v vsaj državi samo štiri gluhozemelce, med njimi eno v Ljubljani, katera pa nikakor ne ustreza več svojemu namenu. Gluhozemelci so se organizirali ter je njihova organizacija bila ono nedeljo ustanovljena v Beogradu. Na to zborovanje je odšlo tudi nekaj slovenskih gluhozemelj.

d Dijakinje, ki se vozijo z vlakom v Ljubljano v šolo in nazaj, so dobile svoje zavetišče. Po naklonjenosti Vzajemne zavarovalnice se je delovnemu odboru dekliške katoliške akcije posrečilo dobiti v pritličju palače na Masarykovi cesti dve lepi sobi, katerih prva je namenjena bolj razvedrilo, druga pa učenju. Akademičarke so prevzelo nadzorstvo in pomoč pri učenju. V prostorih bo moglo udobno biti istočasno 40 do 50 dijakinj.

d Vseprek krajevo. V kriminalnem uradu ljubljanske policije je lepa nova odeja. Sretljive barve s črnimi meandri. Odeja je vredna okoli 300 dinarjev ter je bila skoraj gotovo kje ukradena in policija poizveduje za lastnikom. — V Puharjevi ulici je bilo ukradeno novo kolo znamke »Bianchi«, vredno 1500 Din, last tvrdke Adamič. Neznani vlomilec je vlomil v podstrešno stanovanje na Celovški cesti 42 in odnesel novo sivo suknjo in novo rjavkasto-belo črtasto obleko, skupaj vredno 2000 dinarjev. Lastnik obojega je Avgust Vimpolšek. — Francu Dobnikarju je bila v Frankopanski ulici 12 iz spalnice ukradena denarnica z vsebino 1000 Din ter nekaj drugih

Jugoslav.
F. Beiersdorf & Co. d. o. o. s. l.
Maribor

malenkosti. Dobnikar ima škode 1160 Din. — Hlapec Janex Rakušek v Dravljah je prijabil tatvino črnih čevljev, volnene jopice in usnjatega pasa v skupni vrednosti 310 Din. — Iz spalnice Antona Pečarja v Mostah. Krekova ulica št. 17 je neznan tat že dni ukradel Antonu Pečarju več obleke, čevljev in nekaj zlatnine, vredno 690 Din. — Na obrežju Gruberjevega prekopa je bilo najdeno moško kolo znamke »Wittler«, vredno približno 600 Din. Za lastnikom poizveduje policija. — Najbrže isti vlomilec, ki so ga zadnji prepodili iz podstrešja Kresije, se je splazil te dni tudi v podstrešje hiše na Realjevi cesti 16. Dvema strankama je ukradel več obleke, perila, črn kovčeg in druge malenkosti. Stranki trpita okoli 1200 dinarjev škode. Vsako rimo se nabere po mestih mnogo potepuhov, ki so ljubljanskim policajem in meščanom v veliko nadlego. Kje je tisti, ki bo znal rešiti to pereče vprašanje?

d Kako je učitelj ugrabil otroka. V Sremsko Mitrovico je te dni pridiral avtomobil, na katerem je bilo polno ljudi. Vodil pa ga je neki učitelj. Avtomobil se je ustavil pred hišo, kjer je stanovala ločena učiteljeva žena. Učiteljevi spremljevalci so naglo zastražili oba izhoda iz hiše, učitelj pa je skočil v stanovanje in iztrgal otroka svoji ločeni ženi iz naročja. Takoj nato je skočil na avtomobil in odiral. Ozadje ugrabljenja so družinske razprtije v družini učitelja. Mož je preveč zapravljaj, spravil je tudi ženo v dolgove, pijačeval, da se je žena končno od njega ločila. Za otroka pa sta se prepirala. Učitelj pa je hotel z ugrabitvijo zadevo enostavno rešiti. Kakor se zdi, se bo z zadevo bavilo še sodišče.

d Ljubljanski begunčki. Precejšnje sitnosti in pisarije ter telegrafiranja na razne kraje povzročajo ljubljanski policiji otroci, oziroma dečki in napol odrasle deklice, ki se kar na lepem poslovo od svojih staršev in ne povedo kam gredo, to se pravi, da zbeže od doma.

Ljubljanska policija je ta teden prejela naznana o sedmih takih begunčkih, ki so izginili iz Ljubljane. Večina od njih je dečkov, ki se jim je zagrusila šola in jih vabijo pustolovščine kje v daljnem svetu. Lani so bili otroci namenjeni v Abesinijo ter so prišli kvečjemu do Sušaka, letos pa vsi trpe za neko špansko mrzlico, ni pa znano, ali ja ono, ki se je razpasla iz Burgosa, ali za ono iz Madrida in Valencije. Med begunčki se najde sem in tja kakšna mladoletna služkinja, ki je razbila vrč ali servis in se sedaj boji gospodinje. Ti begunčki navadno ne pridejo daleč. Da bi pa kdo odvajal iz Ljubljane ljudi, zlasti nedoletne dečke in deklice, o tem policija še nima dokazov.

d V Tuhijski dolini nadaljujejo z regulacijo. Banska uprava je po končani regulaciji Nevljice v Podhrunski, kjer je bilo z majhnimi stroški po smotrnem načrtu napravljeno trdno in solidno delo, nadaljevala z regulacijo Nevljice v Lokah. Tu pa so nastopile težave, ker so se nekateri posestniki branili odstopiti zemljišče za izkop nove struge, ki bi obšla več nevarnih ovinkov in zaradi dvojne širine nudila ob poplavih naraščajoči vodi dovolj prostora za odtok. Pred kratkim je bil v Lokah sestanek vseh zainteresiranih, na katerem je bil po spretnem posredovanju načelnika odd. za regulacijo hudournikov pri kr. banki upravi g. višjega svetnika inž. Štrancarja dosežen sporazum. Regulacijska dela, ki bodo stala nad 100.000 din, se zdaj nadaljujejo v veliko zadovoljstvo delavcev, ki so tako spet prišli do dela in do potrebne pomoči v najkriticnejšem zimskem času.

d Požigalec se klati pod Šmarno goro. Zadnje dni so bili pod Šmarno goro kar trije požari, od teh dva v Tacnu. Posestnik Franc Šušteršič trpi 7605 din škode, posestnik Franc Ježek pa 6650 din. Obenem je pogorelo gospodarsko poslopje še nekemu bližnjemu posestniku. Vsi znaki kažejo, da gre za požig ter da je vsa gospodarska poslopja zažgal isti zločinec. Na severni strani Šmarne gore pa se množe vjomi. Dvema kmetoma je neznan vlomilec odnesel več blaga, nekemu lovcu iz Ljubljane je odnesel iz lovske kočice nekaj lovskih potrebščin, župniku Janku Dežmanu v Skaručni pa je oplenil čebelnjak. Gre najbrž za enega in istega potepuha, ki ga sedaj orožniki vneto iskajo.

d Rokus — pokus. Iz Sombora poročajo, da je te dni tjakaj prišel neki možakar, kateri kolovrat po okoliških vaseh ter se čudno vede. Ta čudak ima glavno zavito v debelo ruto, v roki pa drži debelo gorjačo. V vaseh hodi možakar od hiše do hiše ter poprašuje, kje imajo kaj podgan, katerih bi se radi iznebili.

Policist ustrelil pet oseb

Ameriško časopisje poroča iz Pittsburgha o nevarni, pri kateri je izgubilo življenje pet oseb. Bilo je takole:

Neki policist, star že blizu 70 let, z imenom Martin Sullivan, je menda posilil neko 12-letno deklo. Nekateri listi poročajo, da je bila to hčerka hrvatske družine Jacka Vukelja, drugi, da je bila to neka druga deklica, in da je bil Sullivan kljub veliki razliki v starosti le mož Vukeljeve 15-letne hčerke, ki pa je pred tremi tedni svojemu možu ušla in se vrnila k staršem.

Kratko, Sullivan bi po storjenem zločinu nad mlado deklico moral pred sodnike, in kot obremenilna priča bi pri obravnavi imele nastopiti: mati njegove »hčence« Mary Vukelja, njen sin Jack, ter zakonca Jožef in Helen Benda in Laura Bacon. Slednji trije so očitno Slovenci. Razjarjeni policist pa je šel in vseh pet hladnokrvno ustrelil na ulici. Morilec, katerega so po tem njegovem drugem strašnem zločinu zaprili, je izjavil, da mu ni nič žal storjenega dejanja, čeprav ve, da bo šel na električni stol.

Kjer mu rečejo, da imajo podgane, katerih bi se radi iznebili, tam se možak ponudi, da jih odpravi. V ta namen zleze pod streho, kjer nekaj časa hodi nakar zabode svoj nož v pod. To večkrat ponovi. Med tem delom pa začne mrmrati ter čudno žvižgati. Kakor pripovedujejo kmetije, se res kmalu začne okoli moža zbirati vse podgane, katere so na podstrešju. Podganja vojska se vedno veča ter nepremično zre v moža, kateri mrmra in žvižga. Tako se gledajo in si žvižgajo, dokler možak z gorjačo ne udari po tleh ter z nogami ne zacepeta. V tistem hipu se podganja vojska razbeži na vse strani ter za vedno zapusti tisto hišo. Prebivalci vasi iz žitorodne Bačke so trdno prepričani, da ima mož res tako moč v sebi, da podgane pana. Saj pa zna mož ljudem tudi pripovedovati čudovite stvari. Pravi, da je samo enkrat na teden, takrat pa ima najrajši hudo rdečo papriko. Pametni ljudje se temu možaku smejejo samo na videz, da bi na zunaj veljali bolj za izobražene, v resnici pa precej vsi verjamejo v čudovito moč tega moža.

d Več kot četr milijarde dinarjev škode so nam povzročile sankcije samo pri lesni trgovini. Izvozili namreč nismo v preteklem letu niti za pol milijarde lesa. Pač pa se računata, da bomo zaradi novih trgovinskih pogodb izvozili drugo leto lesa za preko 1 milijardo.

d Nova podravska železniška proga Vazraždin—Koprivnica bo dograjena in izročena prometu v drugi polovici letošnjega leta. Z novo progo se bo skrajšala pot od Osijeka do Maribora za celih 150 kilometrov, in bo dobil na ta način Maribor naravno zvezo preko Osijeka z Belgradom. Nova železniška zveza bo vsekakor velike gospodarske važnosti.

d Zaradi padca naročil premoška bodo morali rudarji Trboveljske premogokopne družbe, ki so bili doslej zaposleni ves teden, dva dni na teden praznovati. Praznovanje bo pač nov udarec za rudarje.

d Bivši belgrajski župan Savčić je sklenil z neko tujo električno družbo pogodbo, po kateri je bila belgrajska mestna občina menda oškodovana za celih 150 milijonov dinarjev. O vsem tem na dolgo in široko pišejo belgrajski listi.

d Celje dobi Delavsko zavetišče. V Medlogu pri Celju bo celjska mestna uprava zgradila Delavsko zavetišče in je v ta namen že zbrala ves potreben denar. Za zgradbo te važ-

ne socialne ustanove je dobila brezobrestno posojilo in je tudi že razpisala oddajo raznih potrebnih del za gradnjo Delavskega zavetišča.

d Centralo za transfuzijo krvi so ustanovili v Beogradu. V centrali so vpisani vsi, ki so zdravniško pregledani in priznani kot sposobni za dajanje krvi. Hrano dobivajo brezplačno v bolnišnicah. Od vsakega odvzema pa dobe najmanj 500 din. Vseh takih ljudi, ki so se prijavi kot oddajalci krvi, je sedaj v Beogradu okoli 100. Večinoma so to brezposelni delavci.

d Tudi z alkoholom tihotapijo. Tihotapstvo alkohola se širi po vsej državi. Samo v Vrbaski banovini je bilo v zadnjih 2 letih pretihotapljeno 300 vagonov vina in žganja. Davek redno plačujoči trgovci z vinom in žganjem imajo od tihotapstva veliko škodo. Pa država tudi!

d 50 letnico obstoja je praznovala te dni steklarna v Hrastniku.

d Dve, tri iz podjetja »Bata«. Tvornica Bata v Borovem je lani izdelala 5.190.000 parov čevljev. Prodaja čevljev se je povečala od 4.3 na 4.7 milijona din. Število prodajal je naraslo od 410 na 515. Vrednost investicij se je povečala od 87.1 na 107.7 milijona din. Število nameštencev se je povečalo od 3260 v l. 1935. na 3750 v l. 1936. Davki so narasli od 19.2 na 21.5 milijona din.

d Za povišanje pokojninskega zavarovanja se zavzema zadnja številka »Tovarniškega vestnika« Kranjske industrijske družbe na Jesenicah. Zvišanje naj bi bilo 25 odst. Družba bi prispevala letno 440.000, vsi zavarovanci pa 220.000 din. Pokojnine bi bile deležne tudi vdove.

d Sneg smo dobili pri nas pa tudi po drugih pokrajinah naše države. Iz Sarajeva poročajo, da v osrednji Bosni že nekaj dni gosti sneži. Zaradi globokega snega je onemogočen in prekinjen promet na državnih cestah čez planino Romanijo. — V Crni gori so zadnje dni goste hudi snežni zameti, ki imajo prav tako hud eposledice za promet. Ceste med Beranami, Andrijevcem in Podgorico, dalje med Beranami in Pečjo, med Beranami Bjelim poljem in Plevljem so za promet zaprte, ker jih je zametel debel sneg. Več poštnih avtomobilov je običalo v snegu. Delavci sicer marljivo odkopavajo ceste, je pa le malo upanja, da bi ceste kaj kmalu rešili neprijetne snežne odeje.

TAKO NARAVNA STREZA V NEKEM SVICARSKEM LETOVŠČEM DRALCEM NA LEDU. TUDI SAM ZNA TAKO DOBRO DRŠATI, DA SPOTOMA TOČI KREPILNE PIJAČE V KOZAREC.

d Dopolnilni davek k zemljarini se zniža. Če se bavi davčni zavezanec samo s kmetijstvom, če obdeluje zemljo sam ali s svojo družino, če šteje njegova rodbina več ko 5 članov; če dopolnilni davek k zemljarini ne presega 5000 din in če prijavijo do 31. januarja, v izjemnih primerih do 15. februarja, na predpisnem obrazcu svojo zahtevo za znižanje dopolnilnega davka k zemljarini.

d Pogajanja med Kranjsko industrijsko družbo in njenim delavstvom za sklenitev nove, za vse veljavne pogodbe so se pretekli teden še nadaljevala. Izkazalo se je, da bi bilo potrebno, da bi pogajanja vodil kak odposlanec oblasti. Pri razpravah je vzbudila pozornost izjava zastopnika KID, da bo podjetje ustanovilo na Jesenicah lasten konzum, da bi na ta način znižalo cene življenjskim potrebščinam, ki da so v nekem jeseniškem konzumu predrage.

d Od 80 do 100 bolnikov sprejme dnevno ljubljanska splošna bolnišnica. Od novega leta dosedaj jih je sprejela že 1150. Prostori so prenatrpani in nihče ne ve izhoda iz tega neizmernega stanja v naši bolnišnici.

d 761 koles je bilo ukradenih lansko leto v območju mesta Maribor.

d Trije kralji so kradli. Pri Sv. Marjeti na Dravskem polju so prišli neznanzi pet v noči za Tri kralje k posestniku Francu Orniku. Ko so odpeli, so se splazili v posebno sobo, iz katere so odnesli obleke in posteljnino za 3000 dinarjev.

d Novoletna pomilostitev. »Službene Novine« so prinesle ukaz kraljevih namestnikov o občini amnestiji ali pomilostitvenju. Ukaz je bil podpisan 5. januarja. Odpuščene so kazni po zakonu o tisku ter zaporne kazni do 12 mesecev, višje kazni so znižane.

d Do 2000 bo pomilostiten. Te dni je prišlo uradno besedilo pomilostitvenega ukaza na vsa okrožna sodišča v območju ljubljanskega apelacijskega sodišča. Računajo, da bo v Sloveniji pomilostiten do 2000 oseb zaradi raznih pregreškov. Kazenski oddelek ljubljanskega sodišča že zbira vse spise o kaznovanih oseb, ki bodo deležne popolne ali del-

Množice se razhajajo z nedeljskega shoda JRZ v Ljubljani.

„Domoljuba“ v vsako hišo!

Boj za »Domoljuba« vodijo naši društveniki z nezmanjšano silo naprej. Dnevno dobiva uprava stotine novih naročnikov. Ni župnije, ki bi ne imela uspehov. Uprava lista ima dela čez glavo, tako da danes pri najboljši volji še ne moremo objaviti podrobnih uspehov posameznih župnij in organizacij.

Predvsem moramo zopet omeniti župnijo Ro va, ki smo jo že zadnjič postavili za zgled drugim. Svoje obljubo so držali. Ta teden so pridobili še zadnje štiri družine za naš list, tako da bo letos v to župnijo, ki ima 57 družin, prihajalo 57 »Domoljubov«, za katere je celoletna naročnina že plačana.

Naj omenimo še nekaj najtežjih kanonov. — Zelo visoko je prišla župnija Bloke, ki ima 110 novih naročnikov. Dalje slede župnije:

Škocijan pri Mokronogu: 108 novih naročnikov.

Stari trg pri Rakeku: 104 nove naročnike.

Šmihel pri Novem mestu: 104 novih naročnikov.

Cerkije pri Kranju: 89 novih naročnikov.

Cerknica: 80 novih naročnikov.

Begunje pri Cerklji: 51 novih naročnikov — itd. itd.

Društveniki, izrabite dobro še zadnjih deset dni meseca za agitacijo. Vsak nov naročnik dobi lahko še vse letošnje številke lista.

Razširite svoje delo tudi na sosednje župnije, kjer morda ne delajo nič. Uspehi v drugih župnijah, ki so zaslug vaše organizacije, se bodo za tekmo šteli vam v dobro.

Peščenem vrhu še dve viničariji, iz katerih so si privoščili vina in 26 l žganja.

d Sač greha. Nedaleč od mesta Cakovec so našli v gozdu v mlaki krvi in v brezvestnem stanju 23 letnega mesarskega pomočnika Dragotina Markoviča iz Ljubljane, ki je bil zaposlen v zadnjem času v Cakovcu. Poleg njega je ležala ustreljena 33 letna Elizabeta Zdravec, žena ključavničarja Stefana Zdravec, ki je vzdrževala v Markovičem nedovoljene zveze. Stanje Markoviča, katerega so spravili v čakovško bolnišnico, je brezupno.

d Sreča v nesreči na Blejskem jezeru. Marsikdo je že videl, da se poganjajo po ledu na zmrzlem Blejskem jezeru tudi otroci na sankah. S sankami drvijo po ledu na ta način, da se poganjajo spalicami, ki imajo na enem koncu ostre žeblice, ki se zatikajo v led. Tako se zaganjajo in dosegaajo včasih tudi precejšnjo brzino. Sredi popoldneva sta se oni dan vozila tako tudi okrog štiriletna deklica ter njen jedva leto starejši bratec. Ko sta drseli v smeri proti Kazini in sta se približala že čisto blizu, kjer pa je led znatno tanjši in tam sploh ne drži, se ima je čisto pri kraju naenkrat vdrla. Na mah sta bila oba pod vodo, a sta se v naslednjem trenutku že pojavila zopet na vrhu: fantek je z eno roko držal deklico, z drugo roko in z nogama pa je otepal okrog sebe ter se na ta način držal na vrhu. V naslednjem trenutku so že priskočili ljudje ter potegnili oba iz vode. V vodi so ostale le sanke.

d Pozor pred zlatarskim sleparjem. Te dni se je pojavil na Gorenjskem slepar, ki po-

nuja ljudem v nakup razne pozlačene predmete, kakor prstane, uhane itd. Z vso prepričevalnostjo zatrjuje, da so ti predmeti iz čistega zlata ter je seveda zato cena »izredno primerena«, ker jih daje dokaj poceni — če bi namreč bili predmeti res zlati. Mož je star 35 do 40 let, srednje velike postave, govori slovensko in je srednjedobro oblečen. Razen tega, da ponuja ljudem v nakup pozlačene predmete kot zlato, zatrjuje tudi, da popravlja zlato zobe. Kdor ima priliko, bo storil oblastim in tistim, ki še utegnejo sleparja nasesti, veliko uslugo, če sleparja prijavi orožnikom.

d Tudi Jugoslavani se udeležujejo državljanske vojne v Španiji. Tako se je oglasil iz Anfoste v Španiji neki Franjo Zunjič in poslal svojemu očetu, ki je posestnik v Temerinu, pismo, naj mu pošlje vse dokumente, s katerim bi mogel dokazati, da je jugoslovanski državljan. Franjo je že po vojni odšel med mornarje in ga domači že 16 let niso videli. Sedaj pa je nepričakovano poslal pismo, v katerem sporoča, da so ga na španskem bojišču prijeli rdeči miličniki. Da se bo rešil »španskega pekla«, so mu potrebni dokumenti jugoslovanskega državljanstva.

IZ DOMAČE POLITIKE

d V Dobovi pri Brežicah sta se sestala dne 16. januarja 1937 ministrski predsednik dr. Stojadinovič in voditelj hrvatskega naroda dr. Vladko Maček. Časopisje kakor tudi merodajni politični krogi vidijo v tem sestanku prvi korak k rešitvi hrvatskega vprašanja in ureditvi države po volji naroda. Posvetovanja se bodo vsekakor nadaljevala in bodo gotovo trajala delj časa, kakaj vprašanje resničnega sporazuma je zelo trd oreh.

d Za hitro rešitev hrvatskega vprašanja. Za pravoslavni božič je dal Vladimir Radič, sin ranjkega St. Radiča, belgrajskemu »Vremenu« krajšo izjavo, v kateri je povedal svoje naziranje o političnem stanju. »Prepričan sem,« je dejal, »da je položaj usoden in to prav zaradi gospodarske revščine, v kateri živi narod na kmetih. Zaradi tega hrvatski narod z največjo nestrpnostjo pričakuje, da se že vendar enkrat reši hrvatsko vprašanje, ker je globoko prepričan, da se bodo po pravični rešitvi naših narodnih zahtev pričela reševati tudi velika socialna vprašanja, ki tako stiskajo kmečko ljudstvo. Česa pričakujem? Vse bo

ne odpustitve kazni. Sestavljen je že seznam oseb, ki so bile kaznovane po več mesecev do 3 let robije ali strogega zapora. Ta seznam obsega 150 oseb, katerih celotna kazen znaša do 120 let. Delne pomilostitve je deležen tudi zobotehnik Joško Bevc, ki svoje kazni še ni prestal. Med kaznjenci ljubljanske jetnišnice vlada sicer veliko zanimanje za pomilostitev in prav živahno razpravljajo o določilih pomilostitvenega ukaza. Nekateri pa niso bili popolnoma zadovoljni, kajti na svobodo bodo puščeni v prav najhujšem mrazu.

d Govorice o zakladih pa le niso same bajke. Dokaz temu je nenavadna najdba, ki so jo napravili nedavno v Grajeni pri Vurbergu. Neki tamošnji posestnik je oral na njivi. Nenadoma se je med zemljo, ki jo je plug obrnil, zableščalo nekaj svetlega. Presenečen je kmet opazil, da je to svetel novc precej nenavadne starinske oblike in z nerazumljivim napisom. Očistil ga je dobro od zemlje ter videl, da je iz zlata. Brskal in kopal je na dotičnem mestu še naprej ter našel še več zlatnikov. Nevede je naletel s plugom na pravcati zaklad. Zlatniki so iz pozno rimske dobe ter nosijo na eni strani lik cesarja Valentinijana, na drugi pa Merkurja. Izdelani so bili v kovnici v Trierju, o čemer priča poseben znak na novcu. Izdelava novcev pa je naravnost umetniško dovršena. O zakladu se je razmeroma pozno razvedelo, ker je posestnik iz previdnosti obdržal vso stvar za sebe, dokler ni najdišča temeljito preiskal. Zlatniki so tako dobro ohranjeni, da niso še bili sploh v prometu in da so bili shranjeni v varnem zaboju. Najbrž je bila zakopana na tem prostoru kakšna rimska vojaška kasa, ki je sedaj po poldrugem tisočletju izdala svojo dragoceno vsebino. Posestnik je zlatnike kmalu razpečal. Nekaj jih je kupil mariborskim uzej, nekaj ptujski muzej, večji del pa je prešel v roke zasebnih zbirateljev denarja. Bili pa so precej zabavelni: mariborski muzej je plačal komad po 600 din. dasi zlato ni več vredno kakor kakih 200 din. Najdba nenavadnega zaklada pa je vzbudila radost okrog Vurberga pravcato zakladno mrzlico. Marsikak kmetič se sedaj pri oranju in ostalih delih na polju in v vinogradu skrbno ozira v zemljo in sladki nadi, da se bodo tudi njemu zablesteli zlatniki pod orodjem. Vendar je žal taka pažnja zaman, saj je bil dosedaj še vedno najboljši zaveznik iskateljev zakladov — le slučaj.

d Tatovi se krepčajo s alkoholom. Cela družba drznih vlomilcev je vlomila v noči na osno nedeljo v Kočkem vrhu pri Gornji Radgoni v dve viničariji, iz katerih je odnesla 150 l vina in 40 l žganja. Isti uzmóvci so obiskali na

JRZ in demokracija

iz govora senatorja Smodeja na shodu JRZ v Ljubljani.

Prve volitve, ki jih je stranka vodila, občinske volitve, so pokazale, da velikanska večina ljudstva odobrava njeno politiko in politiko sedanje vlade, ki temelji na treh stebrih JRZ, na izkušnih voditeljih JRZ, g. dr. Stojadinoviču, g. dr. Korošcu, g. dr. Spahu. S tem je pa tudi dokazano, da je JRZ namrečno ljudska stranka, ki se opira na ljudske masice, in da je JRZ demokratična stranka. Demokracijo so razne stranke, ki so si vzdevale naslov demokratskih strank, zlorabljale in sprevrle demokracijo v svetu na slab glas. Demokracija je zelo širok pojem in predstavlja lahko smotno demokracijo, kakršna je zgolj politična demokracija, ki ji gre samo za politično moč in oblast. Takšna demokracija, ki je brez socialne vsebine, ki čisto ni niti gospodarska, ki ne temelji na večnih

načelih krščanske etike, vodi človeško družbo samo v obubožanje. neredu in revolucije in logično v komunistem. Takšna demokracija daje ljudstvu samo navidezno svobodo; ko pa ljudstvo vidi, da mu ta demokracija ni prinesla nič dobrega, da je državno upravo samo podražila in korumpirala, da je politiko zmaterializirala, da je s svojim zapletenim aparatom nesposobna za vsako hitro in odredljivo akcijo, tedaj se ljudstvo od take demokracije odvrača, srka vase boljše vidike in išči čiste nauke in čisto naravno išče novih političnih avtoritativnih oseb, da ga popeljejo iz kriz in neredov in splošnega obubožanja v boljše čase. Take demokracije si mi ne želimo, marveč hočemo zdravo demokracijo, ki rešuje socialna in druga pereča vprašanja po večno veljavnih načelih krščanske etike.

Mussolini je izvežban zrakoplovec. Slika ga predstavlja v kabini velikega letala, katerega najraje sam pilotira.

šlo svojo pot. To stvar dobro vodi dr. Maček. Samo, za božjo voljo, naj stvar hitro rešijo, k temu nas sili ne samo naš notranji, ampak tudi zunanji položaj. To, kar zahteva dr. Maček, res zahteva hrvatski narod. Ako bi, kar je sicer nemogoče, dr. Maček izpremenil svoj program oziroma popustil od svojih zahtev glede načel in postopka, bi tvegala vso svojo sedanjost in veljavo med ljudstvom.

d Na shodu v Nišu je dejal minister za socialno politiko Cvetković, da bodo ustanovili poseben bednostni fond, v katerega bo moral vsak delavec vplačati svoj enodnevni zaslužek. Ta fond bo namenjen brezposelnim in bo znašal predvidoma okrog 40 milijonov din.

d »Nočem, da bi se razsiral delavski denar.« V Nišu je minister Cvetković povedal te dni na zborovanju tudi sledeče: S pomočjo delavskih zvez ne vodimo nobene delavske politike, marveč hočemo samo dokazati, da smo iskreni prijatelji delavstva. V vseh zahtevah gospodarskega boja so delavci popolnoma neodvisni. Ne poznamo ne internacionalne, ne marksizma, marveč hočemo ustvariti svoje lastno delavsko gibanje in bomo vsako akcijo v tej smeri iskreno podpirali. Gre za naše resnično prizadevanje, ne pa za strankarske organizacije. Minister je nato govoril o politiki do dosedanjih voditeljev delavskih zbornic in pravi: Svoičas sem nastopil proti njihovim ogromnim plačam in okrnili njihove proračune. Nočem, da bi na ta način razsipali denar delavcev. Pravim vam, da so se v teh ustanovah utaborili gospodski birokrati. Prosim vas; da ste možje, da računate s seboj, s svojo domovino in s svojim kraljem. To so osnove našega gibanja in boja proti dosedanji zbornični birokraciji. Naše gibanje je šele v povojih, vendar pa je njegova bodočnost sijajna. Razmerje med delom in kapitalom je glede minimalnih mezd urejeno z uredbo, ki bo v kratkem postala za-

kon. Tudi vprašanje brezposelnosti in zavarovanja bo v kratkem rešeno!

d Slovenski mačkoviči so samo za sebe merodajni. Sedaj, ko je delo za sporazum prišlo od političkov srbske združene opozicije do bolj merodajnega činitelja, JRZ, je hotel tudi voditelj slovenskih mačkovecev opozoriti politično javnost na svoje državniške zmožnosti. Dopisniku belgrajske »Politike« je izjavil, da sta v okolici dr. Mačka dve skupini, ki se v naziranjih glede sporazuma nekoliko ločita. Pa so se takoj oglasili hrvatski listi z različnimi razlagami in zavrnitvami, ki se jim po domače pravi: »Kaj pa se ti mešaš v to reč, ki se tiče samo nas?« »Hrvatski dnevnik« pravi, da v »okolici« dr. Mačka vlada popolna soglasnost. »Obzor« pa si to dr. Kukovčev »vmešavanje« tako-le razlaga: »Dr. Kukovec je merodajen samo za sebe. Najbrž se ne motimo, če trdimo, da je ta izjava dr. Kukovca posledica neizpolnjene želje prvakov tako imenovanega kmečko-delavskega gibanja v Sloveniji, da bi namreč tudi oni po kakem zastopniku sodelovali pri razgovorih med SDK in drugimi stranlami in da se jim izpolnijo še neke druge zahteve.

d Salonske socialiste delavstvo odklanja. Belgrajski časopis »Vreme« poroča, da so v rudniku Trepča v Kosovski Mitrovici priredili delavci velike demonstracije proti Miloradu Beliču, tajniku delavske zbornice, in Milku Novakoviču, bivšemu funkcionarju Delavske zbornice v Kosovski Mitrovici, ki je znan kot sodelavec salonskega socialista Topaloviča. Belič je prišel v Kosovsko Mitrovico ter nameraval tam prirediti shod. Čim so delavci zvedeli za njegov prihod, so izbrali med seboj več ljudi in jih poslali nasproti Beliču in Novakoviču. Delavci so Beliča in Novakoviča čakali pri prvem tunelu ter ju prisilili, da sta se morala vrniti nazaj. Zvečer med 18. in 20. je pred železniško postajo v Kosovski Mitrovici večja skupina delavcev zopet demonstrirala proti Beliču in Novakoviču. Ko sta se ta dva pojavila, ju je delavstvo obsulo z gnjilimi jajci, ostala skupina delavcev pa je začela razbijati s kuhinjskimi pokrovkami. Belič se je vse umazan komaj prebrinil skozi množice in ušel na postajo, odkoder se je odpeljal proti Belgradu.

NESREČE

d Ljudska šola je pogorela v Loznici v Srbiji. Kmetje so z največjo težavo rešili iz gorečega poslopja tamkajšnjo učiteljico in njeno mater.

d Vse je pogorelo posestniku Maksu Kolarju v Kovači vasi pri Slovenski Bistrici.

d Požar je ugonobil vsa gospodarska poslopja posestniku Vincencu Kušarju v Sihaloh v občini Cirkovce pri Ptujju.

d Vsa gospodarska poslopja je uničil ogenj posestniku Martinu Šegulu v Dornavi pri Ptujju.

d Ogenj je nastal te dni v znani Česnikovi trgovini manufakture v Ljubljani. Peč v prodajalni je bila močno zakurjena in sta se med opoldanskim odmorom vnela dva pulta in tam naloženo blago. Gasilci so požar pogasili, vendar ima lastnica, ki je zavarovana, veliko škodo.

d Strahovit požar je divjal ono soboto v vasi Loperčice pri Ormožu. Okrog 1 popoldne je nastal ogenj pri posestniku Antonu Puklavcu. Zaradi silnega vetra se je požar bliskovito razširil na sosednja poslopja in vasi ter je zajel hiše in gospodarske objekte sosedov Antona Tropa, Tomaza Žibrata in Franca Horvata. Kljub takojšnjemu nastopu domačih gasilcev

in pomoči, ki so jo nudile gasilske čete iz sosednjih krajev, ni bilo mogoče zadušiti požara ter je navedenim posetnikom zgorelo vse imetje. Po nečloveških naporih se je gasilcem komaj posrečilo, da so preprečili nadaljnje širjenje požara, da ni uničena vsa vas. Prizadetim posestnikom so rešili samo živino iz hlevov, vse drugo: živež, stroji, orodje in vozovi pa je uničeno. Škoda znaša več stotisoč dinarjev, krita pa je le z malenkostno zavarovalnino. Kako je ogenj nastal, še ni ugotovljeno.

d Ogromen požar v Belgradu. Te dni je v Belgradu izbruhnil ogromen požar v tovarni pohištva, ki je bila last združenja mizarjev. Ogenj je bil tako silen, da ga dolgo niso mogli pogasiti kljub temu, da so prispele na pogorišče vse gasilske čete v Belgradu. Gašenje je bilo nevarno in je zahtevalo tudi smrtno žrtev enega gasilca, dva pa sta bila teško ranjena.

d Gmajna je pogorela. Okrog Cerknice je več hribov, ki so pokriti z grmovjem. Ker pa so ta ugodna za gozd, so nekatera zemljišča posadili s smrekovimi mladikami. Ker pa so ta zemljišča omejena z žico, je tu trava veliko večja kot drugje. Pred nekaj dnevi pa se je začel na Gradišču na Slivnici dvigati dim. Nekateri ljudje so pohiteli za kraj požara, vendar ognja niso mogli udušiti. Škoda je velika, saj je zgorelo več sto drevesc, ki so jih posadili lansko leto. Požar so bržkone zanetili otroci.

d Po nesreči ob življenju. V neki gostilni v Otiškem vrhu pri Dravogradu se je vršila zabava, ki je trajala čez polnočno uro. Okrog dveh po polnoči se je izcimil med gosti prepir, ki je razdvojil vinjene ljudi na dva tabora. Prvi se je zbral okrog gostilničarja, drugi pa okrog njegovih nasprotnikov. Gostilničarjevi pristaši so obdržali položaj v gostilni, nasprotniki pa so se umaknili na cesto, kjer so vpili in razgrajali. Na prag gostilne pa se je postavil gostilničarjev prijatelj 26 letni delavec Rajmund Verovnik, ki je kakor nor metal na nasprotnike steklenice, katere so mu prišle pod roko. V tem trenutku je prišel mimo gostilne 17 letni delavec Roman Levinger, ki se prepira sploh ni udeleževal, ter je opazoval metez le od daleč. Na cesti ga je čakal njegov brat in k njemu se je Levinger napolnil, da bi odšla iz ne-

Na sliki vidimo najhitrejšo železniško lokomotivo, ki so jo naredili za angleške železnice.

Začni sem s privatno prakso

Ing. agr. Lojze Prezelj

specialist za rastlinske bolezni (fitopatolog)

Ljubljana, Tyrševa (Dunajska) cesta št. 23

Nasveti. Pregledi. Obramba in zdravljenje vseh rastlinskih bolezni.

varne okolice. Nesreča pa je hotela, da ga je zadela steklenica, ki je priletela iz gostilne, v glavo s tako silo, da se je na mestu zgrudil. Udarec mu je prebil lobanjo in ranil možgane. Ko je prikočil brat in drugi nesrečnemu fantu na pomoč, so z grozo opazili, da je že mrtev. Oblasti vrše sedaj preiskavo, da se zagoneten slučaj pojasni.

d **Drevo se je podrl** na lovskega čuvaja Alberta Lamprehta od Sv. Lovrenca na Pohorju, ter čuvaju zdrobilo prsni koš. — V tovarni Kovina na Teznu se je pripetila huda nesreča. 18 letnega strojnega ključavničarja Alberta Teršiča je zgrabila transmisija. Zdrobilo mu je roko ter je dobil poškodbe po vsem telesu.

d **Z brvi je padel in utonil**. Zalostno smrt je našel 70 letni starček Ignac Trček, rojen na Bukovem vrhu, občina Trata pri Škofji Loki, stanujoč v Bačni. V soboto okoli 13 se je vrnal iz Šubičeve opekarne na Zirovskem vrhu, kjer je bil kot delavec zaposlen, proti domu in se je spotoma ustavil pri sinu in drugod. Od podjetnika je prejel še 70 din naprej. Nekaj denarja je dal sinu. Imel pa je pri sebi še 54 dinarjev, ko je zvečer korakal proti domu, nekoliko vinjen. Drugo jutro so ga ljudje, ki so šli k prvi maši, našli ležečega v »Potoški grapi« pri Todrežu. Bil je mrtev. Komisija je ugotovila, da je Trček najbrž padel z brvi, ki vodi brez grapo, v vodo, a si ni mogel pomagati kljub nizki vodi. Utonil je in pozneje še zmrznil. Prvotno so mislili, da se je nad njim zgodilo kako »asilje ali rop, ker denarja pri njem niso našli. Dognano je sedaj, da je vsak zločin izključen in da je starček po nesreči padel v vodo.

d **Šoferju je odpovedala zavora**. Velik avtobus s pet potniki se je prevrnil preko cestne ograje na poti pri Rekovcu blizu Kragujevca. Podjetje, ki tam vzdržuje redno potniško progo, si je nabavilo nov avtobus in ga preiz-

Opozorilo!

Neznavec pobira na moje ime klobuke v popravilo. Cenjeni moji odjemalci naj ne nasedajo lažnjivim agentom.

Se priporočam za nadaljno naklonjenost

Bogatel Vinko, klobučar,
Radovljica

kusilo. Ko so prevozili najhujše klance, se je pot začela nagibati navzdol. Nesreča pa je hotela, da je šoferju odpovedala zavora in je avtobus začel z vso brzino drveti navzdol. V zadnjem hipu je šofer poskušal rešiti voz s tem, da je naglo zavil v nasprotno stran, vendar je bila brzina prevelika. Vse skupaj se je prekulnilo po strmini ob cesti, da so zadobili vsi potniki težke poškodbe.

d **Najmlajši šumadijski župan se je smrtno ponesrečil**. Mladi župan Budimir Milojević v Grošnicah je priredil oni petek pojedino, na katero je povabil tudi nekaj svojih prijateljev. Bil je izredno vesel in je zaradi tega tudi vzel puško, da bi izpred hiše streljal v pozdrav svojim gostom. Žena mu je sicer branila, naj ne strelja in mu spočetka tudi ni hotela prinesiti nabojev. Končno pa jih je le prinesla. Budimirju pa je puška pri drugem strelu odpovedala. Jezen je z njo udaril ob tla. Pri tem pa je počila cev, naboj pa je odletel Budimirju v nogo. Mož je padel, a tako nesrečno, da si je na kamenitem robu praga razbil glavo. Že po nekaj urah je zaradi prevelike izgube krvi izdihnil.

d **Slovenec žrtev zagrebkega avtomobila**. V Zagrebu živeči Slovenec Anton Žmavc je šel z nekim svojim znancom in Klanjca v Zagreb. Ko sta prišla v Kraljevac, je za njima nenadno privozil osebni avtomobil. Žmavc in njegov spremljevalec nista čula nobenega trobila ter se je Žmavc nenadno začel umikati šele takrat, ko je avtomobil zaropotal tik za

njima. Umaknil se je tako zmedeno, da je padel pod kolesa avtomobila. Šofer je avtomobil takoj ustavil in težko ranjenega Žmavca odpeljal v bolnišnico. Toda že med potjo je ranjeni izdihnil. Pokojni Žmavc je bil star 68 let in je bil oče lastnice znane zagrebške restavracije »Janje« Jožefine Resnik.

d **V ikaf vrele vode je padla** triletna posestnikova hčerka Marija Jeras v Šmartnem pod Šmarno goro. Zelo nevarne opekline.

d **Tudi hlapcem krađejo**. Te dni je neznanec vdrl v šrambo pri mesarju Vlahoviču v Mariboru, kjer so imeli domači hlapci spravljenе svoje reči. Odnese jim je razno obleko in perilo ter je oškodoval Antona Weissa za 940 din, Alojza Satterja za 800 din in krošnjarja Mateja Dukariča za 100 din.

d **Na spolzem tlaku je padel** 61 letni uradnik šentpeterskega župnišča v Ljubljani Franc Grmovnik. Pri padcu je dobil hude notranje poškodbe ter si je ranil tudi glavo, tako da mu je tekla kri iz ušes. Reševalni avto ga je prepeljal v bolnišnico, kjer so ugotovili, da so se mu pri padcu pretresli možgani.

d **Smrtna nesreča v tujini**. V Kirkland Lake v Kanadi se je v nekem tamošnjem zlatem rudniku smrtno ponesrečil 19. dec. Franc Starešinič iz Preloke v Beli Krajini. Veleđ novršnosti delovodij se je pod njim vrkla masa rude in ga odnesla s seboj 50 čevljev globoko, kjer je med kamenjem zasut mrtev obežal. V tem rudniku je rajni delal le 5 mesecev. Bil je med izseljenci jako ugleden mož. V stari domovini zapuščal ženo s 3 otroki, stariše in brata. Preostalim izrekamo globoko sožalje, rajnemu pa želimo večno luč in miren počitek v tuji zemlji. O nesreči sta nam poročala I. Novak in M. Starešinič v imenu vseh rajnikovih tovarišev in prijateljev.

k »Vigredc«, ženski list je najboljši svetovalec slovenskim katoliškim ženam in dekletom. Izhaja mesečno na 40 straneh in stane za vse leto samo 25 Din. — Naroča se pri upravi »Vigredc«, Ljubljana, Masarykova cesta 12.

RAZNO

MODERNA CESTA.

Modernen čas je pač prinesel že dosti novotarij, ki so iznenadile svet. Vse te novotarije imajo gotovo samo en namen, da olajšajo človeštvu življenje. Moderna vozila imajo gotovo vse predpogoje, da v vsem ustrezajo potnikom. Motiljo tu le še ceste, najsi bodo asfaltirane ali kamnite, ker povzročajo rop in tresenje. Pa zdi se, da ni daleč čas, ko bodo inženjerji tudi to stran rešili. Tako je pred nedavnim predaval v avstrijskem društvu inženjerjev in arhitektov dr. K. Riebl, ki je bil svoječasno upravitelj kemičnega oddelka za raziskavanje kavčuka na Javi, o porabi kavčuka za pokrivanje cest. Moderna industrija je namreč tako daleč dospela, da brez težav izdeluje opeko iz kavčuka, ki bo odgovarjala vsem zahtevam modernih prometnih cest. Tudi čisto tehnične strani ceste se tu umikajo. Zatorej ima kavčuk veliko bodočnost pri graditvi modernih cest. Zakaj ni nujno, da se mora kavčuk strditi v opeko, marveč se da

W. Houff — I. O.

Pravljice

Sprl se je z neko vilo, ki ga je premagala, in da bi se maščevala, njo v gos spremenila in jo daleč proč, prav semkaj, spravila. Ko ji je tudi pritikavec Nosan povedal svojo zgodbo, je dejala: »Nisem neizkušena v teh rečeh. Oče je namreč meni in mojim sestram dal nekaj navodil, kolikor je pač smel tega razodeti. Zgodba o prepiru ob košari z zelišči, tvoja nenadna spremenitev, ko si poduhal ono rožico, tudi listo malo starkinih besedi, ki si mi jih povedal, mi dokazuje, da si začaran na zelišča, to se pravi: če najdeš zel, ki si jo je vila mislila pri tvojih spremembi, boš rešen.« To je bila le majhna tolažba za Jakoba; zakaj kje naj najde zel? Vendar se ji je zahvalil in začel nekoliko upati.

Ob tem času je prišel k vojvodi na obisk sosednji knez, njegov prijatelj. Vojvoda je dal zato poklicati predse pritikavca Nosana in mu je dejal: »Zdaj je prišel čas, ko moraš pokazati, ali mi zvesto služiš in si mojster v svoji umetnosti. Ta knez, ki je pri meni na obisku, obeduje, kakor je znano, razen mene najbolje in se zelo dobro spozna na izvrstno kuhinjo in je moder mož. Skrbi torej, da bo moja miza vsak dan tako oskrbljena, da bo vedno bolj strmel. Pri tem pa ne smeš, dokler je tukaj, nobene jedi ponoviti, sicer te zadene moja nemilost. Zato pa smeš od mojega zakladnika zahtevati, da ti da vse, kar potrebuješ. In če moraš zlato in diamante na masti peči, stori to. Račji postanem siromak, kakor da bi zardel pred njim.«

Tako je dejal vojvoda Pritikavec pa se dostojno

prikloni in reče: »Tako bodi, kakor veliš, o gospod! Če Bog da, storim vse tako, da bo ugajalo temu knezu sladkosnedu.«

Mali kuhar je zdaj razvil vso svojo umetnost. Ni prizanašal zakladom svojega gospoda, še manj pa sam sebi. Zakaj ves dan je bil zavil v oblak dima in ognja in njegov glas je neprenehoma odmeval po obokani kuhinji. Kajti zapovedoval je kot vladar kuharskim vajencem in nižjim kuharjem. Gospod, lahko bi storil tako, kakor delajo gonjači kamel v Alepu, kadar v njihovih zgodbah, ki jih popotnikom pripovedujejo, ljudje imenitno obedujejo. Celo uro navajajo jedi, ki so prišle na mizo in zbude s tem veliko poželenje in še večjo lakoto v svojih poslušalcih tako, da ti nehote sežejo po zalogah in obedujejo in pri tem gonjači kamel bogate deleže dobe; a jaz ne bom tako storil.

Tuji knez je bil že štirinajst dni pri vojvodi in je živel imenitno in veselo. Obedovala sta čez dan pritikavčovo umetnostjo. Zakaj bral je svojemu gostu s čela, da je zadovoljen. Petnajsti dan pa da vojvoda poklicati pritikavca k mizi, ga predstavi svojem gostu, knezu, in ga vpraša, kako je s pritikavcem zadovoljen?

»Ti si čudovit kuhar,« odgovori tuji knez, »in veš, kaj se pravi dostojno obedovati. V vsem času, kar sem tukaj, nisi niti ene jedi ponovil in vse si izvrstno pripravil. Vendar mi povej, zakaj tako dolgo ne postaviš na mizo kraljice jedi, pastete sucerene?«

Pritlikavec se je silno prestrašil. Zakaj o tej kraljici pasteti ni bil še nikoli slišal, vendar se je oju-načil in odgovoril: »O gospod, še dolgo, sem upal, bo

PO DOMOVINI

Iz raznih krajev

Skocijan pri Mokronogu kliče na korajžo

Oni ledeno snu pokopali 77 letnega Martina Kirarja, cerkovnika v Stari vasi, očeta g. župnega upravitelja v Gor. Osčelci. Zvečer 7. jan. je poslednji odzvonil »Ave Marije« v svoji 25 letni cerkveni službi. Ko je nato šel v zvonik navjati uru, je iz neznanega vzroka padel skoraj 8 metrov globoko v dno zvonika in se ubil. Njegovi duši prosimo nebeškega plačila. Pokojni nam je zapustil zgled značajnega krščanskega moža, ki je že pred štiridesetimi leti razumel važnost dobrega tiska, zakaj skoraj od ustanovitve je bil zvest naročnik »Domoljuba«. — Farna kronika za preteklo leto kaže, da so naše družine duševno in telesno zdrave, saj nam je preteklo leto dalo v nadomestilo za 50 umrlih celih 117 novorojencev. Najstarejši faran, Jožef Jerele v Stari vasi, nas je zapustil prav ob koncu leta 1936 v starosti 93 let. — Izmed treh šol v naši fari je dvorazrednica na Zametnem še dalje časa zaprta, menda zaradi bolezni novorojenčev upravitelja. Kaj dela naša prosvetna uprava, da pusti otroke na »pčitnicah« kar tri mesece, čeprav toliko mladih učiteljev komaj čaka namestitve. Na drugi strani pa slišimo, da po mestih kar umetno ustanovljajo nove razrede, da lahko zaposlijo v mestu tisto gospodo, ki meni, da bi bilo službovanje na deželi zanjo poniževalno. Lepo izpričuje našim prosvetnim razmeram daje tudi šola na Telčah, kjer imamo za 250 otrok le dvorazrednico z eno samo učilnico. — Novodobni misijon tiska, ki ga imamo zdaj v fari, kaže vselej še sliko kulturnosti naših Dolincev. Apostoli katoliškega tiska misijonarji v tem mesecu po naših vaseh, vse domove po naši širni fari obiščejo; s svinčnikom in veliko poljo pod pazduho in z dobro naučenim jezikom. Za vse katoliške liste agitiramo, najbolj pa seveda za našega pidesetletnika »Domoljuba«. Zadnjič ste nas v »Domoljubu« polivalili, pa prehitro, zakaj med tem smo število novih naročnikov povzeli že sto. Zelo dvomimo, če so po drugih krajih Doljenске tako razgibani kot naša fara. Hej kraji naša, purgarska Kostanjevica, St. Jernje bahati, sosede iz Bele

Cerkve, vi menda »Domoljuba« sploh nič nimate, Smarjeta, Mokronožan, ki imate pač slube obutev in Domoljubovcev tako malo, Tržiče, ki »krade« nam naročnike, Boštanjci tam za gorami, ki še verjete v potopljeno barko JNS kot otroci v Miklavžu, končno Studence in junaška Bučka, koliko novih naročnikov ste že »Domoljubu« nabrali? Vse vas, desetero vas je Skocijanu sosednih fara, vse vas na boj pozivljemo za »Domoljubac«. Enako tudi vas, bolj daljnje rojake a Krškega polja, vse, ki morate biti v dekanijskih zadevah Skocijanu pokorni, kilčemo na korožjo, zlasti pa tiste kraje v naši dekaniji, ki komaj vedo, kaj je to »Domoljub« in katoliški tisk, saj ga tako malo naročajo. Pa da so se nestrže: ne mislimo boja na nož, kot ga bijejo radi slovenski fantje, ko se nalezajo vina, sobi in domovini v sramoto; ne, naš boj bo bolj pleneniti, to bo tekma za prvo mesto v številu novopridobitih Domoljubovih naročnikov. No, vi, ki vas zovemo, v koliko hiš ste že spravili kaj poščenega, krščanskega branjca, n. pr. »Domoljubac«? Ali ste radovedni, kaj smo že v Skocijanu dosegli? Ne povemo, a prišel bo dan, in blizu je že, ko boste brali v »Domoljubu« objavljeno prvo nagrado in zraven z zlatimi črkami prelepo ime »Skocijan«. Kaj boste vi drugi daleč za nami ostali? Hm, nekaj vas vendarle skrbi, četudi se hvalimo. Naj bo, pa povemo! Če se že zgodi, da ne boste brali imena naše fare pri prvi nagradi, nikar ne mislite škodotojno, da smo premalo razširili »Domoljubac«. Kaj šel Mi smo že dolejš nabrali dovolj za prvo nagrado, križ je le v tem, ker smo revni, da ne moremo vse naročnine poravnati tako hitro. Tisti gospodje okrog »Domoljubac«, ki bodo nagrade delili, pa so tako strogi, da bodo »upoštevati« le plačane naročnike. Pa kaj bi, saj »Domoljubovec« naše fare dobro vedo, da imajo le korist od tega, če plačajo vsa naročnina do konca januarja, ker jim »Domoljub« le pod tem pogojem hišo zavaruje. In za nagrado, tudi vedo, da bo prišla v korist le naši mladiči in Prosvetnem društvu in v Marijini družbi. Zato: na boj za »Domoljubac!

Ambros. Prosimo, dajte nam vode. Ta probnja se ponavlja danes po naših vaseh. Kapnice so prazne. Kdor še ima vodo, jo deli s sosedom, ki je nima, češ: bova šla pa oba hkrata v Krko, če ne bo prej kaj mokrega prišlo. To je pri dobrih sosedih. Se pa dobijo tudi izjeme, da ne dobiš vode, če tudi jo imajo nekateri preko svoje potrebe. Kjer imajo vaščanje svoje luže, je še dobro, kjer jih pa ni, je pa res hudo. Po nekaterih vaseh so že pobrali ves prejšnji sneg, ki je še ležal po senčnatih krajih in ga znosil v koših domov. To ni prijetno delo, kakor tudi ni prijetno voziti ledeno mrzlo vodo iz luž. Še manj bo prijetno iti v Krko, kamor že hodijo nekateri. Je pa velika nevarnost za kapnice in luže, ki so ali pa bodo kmalu prazne, da ne razbežijo. Treba jih je, kolikor se pač da, zakriti. Luže se pa ne da, te bodo pa brez dvoma trpele. Bojimo se požara. Kaj bi bilo, če nastane. Sedaj je padlo nekaj snega, tako da nevarnost ni velika, ker so vsaj slavnate strehe pokrite. Vendar ta lahki sneg ne bi dosti branil. Vode pa tudi ne bo dal. — Saj ga ne bo dovodova, tako govore sedaj ljudje, ki so že kar obupani. Hudo je voziti vodo poleti, četudi ponoči. Ali sedaj, ko je voda ledeno urzla, je toliko huje, ker je vse ledeno. Sedaj bi morali priti pogledat po naših vaseh tisti, ki pravijo, da Suha krajina ni vredna dovodova. To ni človekoljubna beseda in bi skoraj dvomili v resničnost, ampak zatrjuje se, da je to rekkel neki človek. Naj bo že tako ali tako, vsa Suha krajina trpi, hudo trpi. Odrézani od prometnih zvez, prepuščeni sami sebi smo vredni tudi usmiljenja in če bi se kje gradile ceste in dovodovi, bi se moralo to v prvi vrsti v Suhi krajini. Ko je bila SLS na vršku, smo imeli upanje za uresničenje svojih želja. Tudi sedaj imamo upanje v dobro voljo gospoda bana in zaščitnika Suhe krajine dr. Kulovca. Zelimo le, da bi še drugi odločilni faktorji imeli srce za nas in nam dali prepotrebni dovodov.

Lom nad Tržičem. V petek, dne 15. jan. ponoči je pogorela v Zg. Lomu Hlačmanova žaga z vsem inventarjem. Škode je okoli 20.000 Din. Požar je povzročil, kakor vse kaže, eden številnih brezposelnih, ki so zadnji teden kar prepravili našo dolino. Hotel je v Zagarski hišici prenočiti in si je napravil ogenj, ki pa mu je

tvoje obličje razsvetljevalo ta dvor, zato sem čakal s to jedjo. Kajti s čim naj bi te pozdravil kuhar na dan ločitve, če ne s kraljico pastetk!

»Tako?« ne s oglasi vojvoda smeje. »In pri meni si hotel menda čakati do moje smrti, da me šele takrat pozdraviš. Zakaj tudi predme še nisi postavil te pastete. Toda misli na drugačen pozdrav ob ločitvi, zakaj jutri moraš postaviti pasteto na mizo.«

»Naj bo, kakor ti praviš, gospod,« odgovori pritikavec in odide. Toda ni šel vesel. Zakaj prišel je dan njegove sramote in nesreče. Ni vedel, kako bi napravil pasteto. Šel je zato v svojo sobo in jokal zaradi svoje usote. Pa stopi k njemu gos Mimi, ki se je smela sprehajati po njegovi sobi, in ga vpraša, kaj je vzrok njegove žalosti. »Obriši si solze,« odgovori, ko čuje o pasteti sucereni, »ta jed je prišla pogosto na mizo mojega očeta in vem približno, kaj se za to rabi; vzameš to in to, toliko in toliko, in četudi ni prav vse, kar prav za prav k temu spada, gospoda ne bosta imela tako finega okusa.« Tako je govorila Mimi. Pritlikavec pa je poskočil od veselja, blagoslavljaj da, ko je kupil gos, in se je pripravljaj, da napravi kraljičjo pastet. Napravil je najprej najhjen poskus, in glej, bila je izvrstnega okusa, in nadkuhar, ki mu jo je dal pokusiti, je znova proslavljaj njegovo izredno umetnost.

Drugi dan napravi pasteto v večji obliki in jo pošlje še tople, kakor je prišla iz peči, in s cveticami ozaljšano na mizo. Sam pa obide svoje najboljšo praznično obleko in gre v jedilnico. Ko je vstopil, je bil služabnik vprav na delu, da pasteto razreže in jo na srebrni lopatici postavi pred vojvodo in njegovega gosta. Vojvoda krepko vgrizne vanjo, obrne oči proti stroju in pravi, ko mu je pasteta spolzela po grlu:

»Oh, oh, oh, po pravici se to imenuje kraljičja pastet; pa moj pritikavec je tudi kralj vseh kuharjev — ali ni tako, ljubi prijatelj?«

Gost je po malem deval v usta, pokušal in pazljivo preskušal in se pri tem zaničljivo in skrivnostno smehljaj. »Stvar je prav čedno narejena,« odgovori slednjič in porine krožnik od sebe, »toda sucerena vendarle ni popolnoma, to sem si takoj mislil.«

Tedaj se je vojvodi od jezo nagubanilo četo in zašel je od sramu. »Pes pritikavski!« vzklikne. »Kako se drzneš svojemu gospodu kaj takega storiti? Ali naj ti dam tvojo veliko glavo odsekati, da te kaznujem za tvojo slabo kuharijo?«

»Oh, gospod! Za Boga, saj sem jed pripravil po vseh pravih umetnosti, gotovo je vse zraven, kar mora biti,« pravi pritikavec in se tresne.

»Lažeš, ti lopov,« odvrne vojvoda in ga sune z ного od sebe. »Sicer bi moj gost ne rekel, da nečesa ni v njej. Tebe dam razsekati in v pasteto speči!«

»Usmillite se,« vzklikne malček in drsi na kolenih h gostu in mu objame noge. »Povejte, česa ni v tej jedi, da ne ugaja vašemu grlu? Ne dopustite, da bi moral umreti zaradi peščice mesa in moke.«

»To ti bo malo pomagalo, moj ljubi Nosan,« odgovori tujec s smehom; »to sem si že včeraj mislil, da ne znaš te jedi pripraviti kakor moj kuhar. Vidi, v njej ni rožice, ki je v tej deželi sploh ne poznajo, rožice Kihajzveseljem; brez te rožice ostane pasteta brez slasti, in tvoj gospod je ne bo nikoli jedel kakor jaz.«

Tedaj zgrabi jeza vladarja v Frankistanu. »In vendar jo bom jedel,« pravi z bliskajočimi očmi; »zakaj prisegam vam na svojo knežjo čast, da vam jutri pokažem ali pasteto, kakor jo vi zahtevate — ali pa

porabiti tudi v obliki mehke mase kot cement, pesek in zdrobljen kamen. Pri vsem tem obdrži kavčuk svojo bistveno lastnost: elastičnost. To novost mislijo uvesti najprej Angleži in Nizozemci in razume se, da ves gradbeni svet z zanimanjem sledi tem posebnostim.

Kako nevarna je muha? Muhe ležejo jajca v razkrajajoče se snovi. Dva marljiva učenjaka v Nemčiji sta si nabavila 400 muh in jih neprestano opazovala. S povečevalnim steklom sta štela glivice, ki jih ena muha prenaša s kraja v kraj in jih našlela na eno muho cel milijon. Opazovala sta, da pasčajo muhe s vsako svojo stopinjo stotine glivic za seboj. Niso sicer vse glivice zdravju škodljive, vendar si lahko predstavljamo nevarnost okuženja v stanovanju iz sesanja muh.

S pičeti je tekmoval Avstraleki ing. Will Davton s strasten letalec. S svojim letalom najrajši tekmuje s pičeti in je dogaj, da se s pičeti ne da kosati v poletu. Neloč je na svojem poletu došel pod večji roj nekih močvir-

zaradi neprevidnosti zašel na leseno ogrodje hišice. Rešiti se ni dalo nič. — Banska uprava je dovolila, da se z njenim prispevkom vrši na lomski štih kmetijski nadaljavati tečaj za fantje. Tečaja se udeležuje 16 fantov. V zvezi s tem tečajem bodo 3. febr. pop. in 9. febr. dop. predavanja o gozdarstvu in živinoreji, h katerim so vabljeni razen tečajnikov gospodarji in fantje sploh. Predavala bosta okrajni gozdarski in kmetijski referent iz Kranja. — Ker je premalo snega in so pota ledena, veliko trpe ljudje in živina pri prevažanju lesa. Cene lesu so se od srede novembra nekoliko dvignile, a še daleč ne do tiste višine, kakor bi bila potrebna, da bi si mogli gospodarsko kaj opomoči. Rezan les je od 200 do 250 Din. Papirnica na Slapu pa plačuje les še vedno po stari ceni 70 do 80 dinarjev.

Suhor. Minulo leto je bilo pri nas zelo slabo. Po nekaterih vaseh je toča uničila vse žito in mnogo škode je naredila po vinogradih. Pridelali niso niti za domačo porabo. Ljudje s strahom gledajo v negotovo bodočnost. Dohodka ni nobenega. Les je skoraj ves posekan in to kar ga je še, sekira neusmiljeno podira! — Pred 40—50 leti nismo tukaj niti vedeli o požarih, a sedaj ni tedna, da ne bi kje gorelo. V Bušinjvasi so bili v treh mesecih štiri požari. Zgoreli so trije podi in ena vinska zidnica. Na Gabrovcu je bilo od konca poletja menda že deset požarov. Kaj vse to pomeni?

Raka pri Krikem. Zadnji »Domoljub«, namenjen naročnikom v Zabukovju, je »primoal« v Rako šele v soboto. Najbrž ga je zmešal predpust. »Sredozimci« si ne dajejo kar meni nič tebi nič kratiči svojo pravico; pa so poskrbeli za mrz in sneg. Da ta čas svajujemo, si lahko vsak misli. »Domoljub« želi svojim mladim prijateljem in bralcem v novem stanu kar največ sreče! Pred leti so pred pustom tudi gostilne prišle na svoj račun. Tega sedaj pri nas na deželi ni več. Bo kriva stvar kriza, pa tudi sicer večina ljudi gleda življenje skozi druga očala.

Moravče. V Veliki vasi je umrila blaga mati Marija Avbel roj. Ustar v najlepših letih. Postala je krtev materinstva. Pogreb je bil dne 8. januarja s sv. mašo. Velika udeležba je pokazala, kako je bila rana priljubljena in kako vsi sočustvujejo z njenim možem, ki mu je zapustila 7 neprekrbljenih otrok. Nobeno oko ni ostalo suho, ko so začele padati prve grude na krsto blagopokojne.

Iz naših društev

Slovenci v Zagrebu. Novo leto smo začeli z veseloigro »Če žena hlače nosi«, ki so jo v nedeljo, dne 8. jan. popoldne zelo dobro podali izkušeni Slomškovi igralci. Četudi je igra nekoliko zastajala za »Tremi vaški svetnik«, je bilo vendar tudi tokrat dovolj veselja in smeha. Prav posebno smo bili veseli polne dvorane, kar je dokaz, da Slomškove igre privabijo vselej več gledalcev in da ljudje vedno bolj cenijo naše delo. — V nedeljo po večernih urah je bilo zanimivo predavanje o prostozidarjih (framasonih) in njihovem delu pri nas in po svetu. Izkazalo se je, da so ljudje veliko premalo poučeni o teh zagrizenih sovražnikih katoliške cerkve in njenih vernikov. — Na Antonovo nedeljo (17. jun.) je predaval dr. Janko Koren o državi; povedal je marsikaj koristnega in poučnega. Za zadnjo nedeljo (31. jan.) je napovedala Marijina družba slov. deklet svojo prireditev, ki bo tudi vredna obiska.

Zabavnica pri Skofji Loki. V nedeljo, dne 24. jan. priredi tukajšnje izobraževalno društvo ob 8 pop. v društveni dvorani poučno predavanje s skoptičnimi slikami o Španiji. Pridite v obilnem številu.

Moste pri Komeadi. Prostov. gasilca četa šteta priredi v nedeljo, dne 24. jan. pop. ob 8 v društvenem domu v Kemendi Jalenovo burko v 8. dejanjih »Lesena peč«. Pred igro zapoje moški zbor nekaj pesmic.

Gerajci grad. Naše prosvetno društvo je priredilo lepo igro »Izpod Golice« dne 9. in 10. jan. Igra je v vsakem ožiru lepo uspeła. Želim, da bi bil obisk naših prireditev vedno tako lep kot to pot. V kratkem bodo naši igralci zopet nastopili na odru. — Naš fantovski odtsek ima vsakih 14 dni sestanke, na katerih fantje obravnavajo najvažnejša vprašanja današnje dobe. Vse poštene fante vabimo, da se vpišejo v fantovski odtsek. — Leta 1896 smo imeli 30 rojstev, 22 pogrebov in 4 poroke. Med mrtvimi jih je 12, ki so dosegli starost okrog 80 let. Za predpust se špa več parov zneto pripravila, da zlezejo v sladki zakonski jarem. Bog daj srečo!

Selca. Prof. dr. Karel Capuder nam bo v nedeljo, dne 24. jan. ob 8 pop. v Krekovem domu predaval o boljševizmu v Rusiji. Zanimivo predavanje bodo pojasnjevala skoptične slike. Vabimo vse prijatelje kat. prosveta k predavanju. — Vstopnina 2 Din. — Za predpust pripravljamo

dve igri. Posebno veliko smeha bo gotovo vabudila Jalenova »Lesena peč«. Zato še sedaj opozarjamo na predpustno predstavo.

Metlika. V nedeljo, dne 24. januarja po osmi sv. maši bo krajevni občni zbor JRZ za Metliko-okolico. Zboru bo prisostvoval minister dr. Kulovec. K obilni udeležbi vabi odbor.

Šmartno pri Litiji. V nedeljo, dne 24. januarja bo ob 7 zjutraj, v Društvenem domu, takoj po prvi maši občni zbor naše krajevene organizacije JRZ. Vabljeni so vsi člani in vsi prijatelji naše stranke. Občni zbor bo zanimiv. Pridite govornik iz Ljubljane, ki bo poročal o političnem, gospodarskem položaju v državi, in posebno o važnih vprašanjih, ki so danes na dnevnem redu in ki zadevajo našega kmeta, delavca in obrtnika. Obenem se bomo na občnem zboru zopet navdušili za delo na političnem in gospodarskem polju.

DOBRO ČTIVO

k Zakona o tisku. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani ima na zalogi knjižico »Zakon o tisku«, ki jo je uredil sodnik okrožnega sodišča v Ljubljani Mladič Antor. Knjižica vsebuje pregledno tekst zakona o tisku z dne 6. avgusta 1925 z vsemi dopolnitvami po tiskovni novosti z dne 6. januarja in 11. januarja 1929 uvodnem zakonu h kazenskim zakonom z dne 16. februarja 1929, kazenskemu zakoniku z dne 27. januarja, zakon o izvrševanju kazni na prostosti od 16. februarja 1929 in zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi z dne 6. januarja 1929 in je opremljena z nad 100 važnejšimi in zanimivejšimi rassodbami kasacij in višjih sodišč. Knjižica je z ozirom na njeno vsebino, ki do sedaj še ni bila nikjer objavljena, neobhodno potrebna vsem praktičnim juristom, novinarjem, kakor tudi privatnikom. 8^a, 66 strani. Cena knjižice je 16 Din. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1930 leta.

NAZVANILA

n Duhovne vaje v »Domu Devic Mogočec« v Lichtenurnu, bodo za žene od 23. do 27. januarja. Pričetek prvi dan ob 6 zvečer, sklep zadnji dan s jutraj. Oskrbnina znaša 100 Din. Prijavite se na: Predstojništvo Lichtenurnovega zavoda, Ljubljana, Ambrožev trg 8.

naših ptičev. Ko je začel tekmo, je brzinski kazalec na letadu kazal brzino 250 km na uro. Brzino je povečal na 350 km in še vedno je ptičji roj letel pred njim. Nagljal je stroj v največjo brzino, končno pa je spoznal, da je vsako tekmovalje odveč, ptiči so še vedno hiteli pred njim. Kmalu so mu izginili pred očmi. Ugotovilo je še, da ti ptiči lahko letijo 4000 km tako hitro letijo.

Pri vinu so tekmovali. V madjarskem mestu Kemetu so napovedali svojevrstno tekmo: kdo popije več vina? Kar 45 tekmovalcev iz vse Ogrske se je zbralo, med njimi najbolj sloveči vino-pivci in vinski bratci. V gostilno so privzeli dva soda vina. Med sviranjem ciganske godbe se je tekma začela in trajala štiri ure. Pred začetkom so tekmovalce dobro založili s laurjim paprikašem. Zmagao so odnesli trije domačini, ki so v 4 urah popili 17 in pol litra vina. Prvo darilo je dobil izmed njih oni, ki je popil v štirih urah 6 in pol litra. Vsi tekmovalci so pospravili 156 litrov.

glavo tega lopova nasajeno na kopje pred vrati moje palače. Poberi se, ti pea, še enkrat štirlindvajset ur ti dam časa.«

Tako je kričal vojvoda; pritikavec pa je šel zopet v svojo sobico in je tožil gosi svojo usodo, da mora umreti; zakaj o oni zeli ni bil še nikoli slišal. »Če je sa to,« je dejala, »ti še lahko pomorem; kajti oče me je učil spoznavati vsa zelišča. O vsakem drugem času bi bil morda zgubljen, a zdaj je k sreči vprav mlaj in o tem času cvete ta rožica. Vendar povej, ali rastejo stari kostanji v bližini palače?«

»Rastejo,« odvrne Nosan z lažjim srcem; »ob jezeru, dvesto korakov od hiše, jih stoji cela skupina; pa zakaj vprav ta drevesa?«

»Le ob starih kostanjih cvete ta rožica,« pravi Mimi. »Zato ne izgubljava časa in poiščiva, kar rabiš; vzemi me v naročje in zunaj me postavi na tla; poskajala ti bom rožico.«

Storil je, kakor je rekla, in šel z njo k vratom palače. Tam pa je čuvaj nameril nanj puško in dejal: »Moj ljubi Nosan, s teboj je pri kraju, iz hiše ne smeš več, imam najstrožji ukaz.«

»Toda na vrt pač smem iti?« je odvrnil pritikavec. »Bodi tako dober in pošlji koga k nadzorniku palače vprašat, ali ne smem iti na vrt iskat zelišča.« Čuvaj je storil tako in bilo mu je dovoljeno; zakaj vrt je obdajal visok zid in niti misliti ni bilo na to, da bi mogel uiti. Ko pa je prišel Nosan z gosjo Mimi na prosto, jo je postavil previdno na tla in gos je hodila hitro pred njim proti jezeru, kjer so stali kostanji. Sel je za njo s težkim srcem; zakaj bilo je to njegovo za nje, edino upanje; če ne bi našla rožice, je bil trdno odločen, da skoči rajši v jezero, kakor da bi se dal obglaviti. Gos pa je iskala zaman, hodila

je pod vsami kostanji okoli, obrnila s kljunom vsako bilko; nič se ni hotelo pokazati in začela je jokati iz sočutja in straha; zakaj že se je temnilo in predmeti naokoli so se teže razločili.

Tedaj pogleda pritikavec čez jezero in nenadoma zakliče: »Glej, glej, tam preko jezera stoji še veliko, staro drevo; pojdiva tja iskat, morda evete tam moja sreča.« Gos je skakljala in letela naprej, on pa hitro za njo, kar so ga nesle njegove majhne noge; kostanj je metal veliko senco in bilo je temno naokoli, skoraj se ni dalo nič več razločiti. Tedaj pa gos nepričakovano obstoji, zakrili od veselja s peruti, potem pa hitro sklene glavo v visoko travo, odtrga nekaj in strmečemu Nosanu lično s kljunom poda ter reče: »To je tista rožica in tu je raste prav mnogo, tako da ti ne bo nikoli pošla.«

Pritlikavec pa zamišljen gleda zelišče in sladke vonj mu dehti iz nje nasproti. Nehote ga je spominjal na prizor njegove spremenitve; steblo in listi so bili modrikasto zeleni in so nosili živorcev cvet z rumenim robom.

»Hvala Bogu,« vzklíkne slednjič; »kakšno čudol Veš, mislim, da je to prav tista zel, ki me je iz veve-rske spremenila v to ostro postavlo; ali naj pokušim?«

»Ne še,« je prosila gos. »Vzemi šop tega zelišča s seboj, pojdiva v tvojo sobo, poberiva denar in drugo, kar še imaš, in potem pokušiva moč tega zelišča.«

Storila sta tako in se vrnila v njegovo sobo in pritikavcu je srce ališno utripalo od pričakovanja. Potem ko je zvezal v culo nekaj obleke in čevljev in petdeset ali šestdeset zlatnikov, ki si jih je prihranil, je dejal: »Če Bog da, bom rešen te nadloge.« Tedaj potakne svoj nos globoko v zelišča in potegne njihov vonj vase.

RAZGLED PO SVETU

Bratomorno klanje v Španiji

Ce je bil cilj zadnje večje ofenzive generala Franca zavzete Madrida, potem se mu načrt ni posrečil. Nacionalisti so se sicer španski prestolnici od severovzhodne strani zelo približali, zasedli je pa niso, ker so rdeči napravili iz mesta pravo pravcato trdnjavo.

Seveda ne vlada pred Madridom zatišje, ampak se vrše vsak dan med obema nasprotnikoma če ne boji na nož, pa vsaj artilerijsko streljanje in bombardiranje raznih položajev iz zračnih višin.

Na južnem bojišču so pričeli te dni nacionalisti z veliko ofenzivo. Po hudem boju z rdečimi so nacionalisti zavzeli ne samo važno pri-

staniško mesto Estepono, ampak so prodrli tudi dalje proti vходу do Marbela in po nekaterih vesteh celo do Fuenhírola, ki je oddaljen od Malage le okrog 25 km. Boji za Malago se odlikujejo po izredni srditosti. Po vesteh agencije Radio so v borbah na fronti Malaga-Estepona izgubili kar 7000 ljudi, od teh je mrtvih okrog 2000, drugi so pa težje ali lažje ranjeni. Da v bojih za Malago ne gre rdečim preveč dobro, je dokaz tudi to, da je sovjetski kozul v Malagi s svojimi štirimi uradniki že zapustil tamošnje sovjetsko poslanstvo in odpotoval z aeroplanom v varnejšo Barcelono.

ČESKOSLOVAŠKA

s Bata leti okrog zemeljske oble. Te dni se je v Zlinu odpravil na polet okrog sveta z letalom veletovarnar Bata v družbi svojega tajnika in zdravnika. Bafina ekspedicija bo preletela 40.000 kilometrov dolgo pot in bo izvzemši Avstralijo obiskala vse svetove. Pred poletom je Bata izjavil, da ni mogoče svetovne trgovine voditi brez svetovnih potovanj in brez svetovnega prometa. Tudi je dejal: »Ljudje, ki sede na zapečku in mislijo, da so snedli vso modrost, nimajo pravice govoriti o preveliki proizvodnji naših čevljev. Za 2000 milijonov ljudi se izdelata na leto 900 milijonov parov čevljev. Če bi to obutev razdelili med narode sveta, bi imeli ljudje eno nogo obuto, drugo pa boso. Letim, ker zaupam letalstvu,

brez katerega v bodoče ne bo mogoče voditi svetovne trgovine. Letalska tehnika je postavila Českoslovaško na obalo največjega oceana. Zrak je naše morje!« Bafino letalo je zgrajeno iz čiste kovine in leti s hitrostjo 300 kilometrov na uro. Letalo je tudi opremljeno z vsemi najmodernejšimi pripomočki moderne tehnike.

ITALIJA

s Rarno. Na četi italijanske vlade so sklenili, da bo leta 1941 v Rimu svetovna razstava. Kolodvor italijanske prestolnice bo tako povečan, da bo mogla odpraviti postaja 500 vlakov na dan, to je 200.000 potnikov. — Umrl je g. Abram Filip, vikar v Pliskovici na Krasu. — V Dobropolju na Zemljakovini pri Ilirski Bistrici je preminula 81 letna posestni-

ca Antonija Mikuletič. — Veliko rafinerijo za petroleje so zgradili v Zavljah pri Trstju. Je to največja čistilnica v vsaj Italiji in je znana pod imenom »Aquila«. Zgrajena je na ogromnem prostoru 400.000 kv. metra in je bila postavljena v desetih mesecih. Uporabljenih je bilo 70 km različnih cevi. Obratovati je začela 18. januarja.

AVSTRIJA

s To in ono iz Korotana. Deset let že županuje Franc Dobrovnik, župan v Blatu. — K večnemu počitku so spremili Krančičevo mater Marijo Hobel iz Bukovja. — Pri Sv. Stefanu pri Trušnjah so pokopali 82 letno Kovačovo mater. — Na zamrznjenem Klopinskem jezeru bi se domala smrtno ponesrečila Ida Zhuber iz Velikovca. Ledena skorja se je pod njeno težo udrla, v zadnjem trenutku je ponesrečenko rešil njen spremljevalec. — Na Rožici se je pri smučanju težko ponesrečil trg. pomočnik Fran. Čyž iz Celovca. — Novi avstrijski zakon o mladinskih organizacijah bo razpustil vse mladinske organizacije, ki jim ne bo dovolil obstanka prosvetni minister. Vse organizacije se bodo podržavile, izjemo bodo tvorile le organizacije, ki so sestavni del Katoliške akcije in ki bodo ostale pod vodstvom škofov.

HOLANDSKA

s Svobodo šole branijo. V Holandiji je v zadnjih petih letih padlo število učencev na državnih šolah za 90.000, a število učencev v verskih šolah se je dvignilo za 120.000 duš. Vlada je pod kričko »štednje« nekaj ukrepala na škodo verskih šol, a ni uspela, ker so se vladni nameri vzajemno uprli tako protestantje kakor katoličani. — Oni teden je bila v holandski prestolnici Haagu nad vse svečana poroka prestolonaslednice Julijane s princem

L. Ganghofer:

Martinj klošter

Roman iz začetka 12 stoletja

Poslovenil Blaž Poznič

Brata Vampo te je polastila zadrega in hrkajoč je poškilil proti patru. »Vino je namenjeno za mizo božjo!« je dejal Ebervajm.

»A takole je zamomljal gospod Havnsperk in segel po največji postrvi.

Ko se je Vampo vrnil k ognju, je vprašal Svajker: »Kaj je pa bilo?«

»Havnsperk se je hotel napiti mašnega vina!«

»Jezik se mu bo posušil!«

Vampo je samo pokimal in se spravil zopet nad ribe s tiho vneto dokazujoč, da je bil v tem poslu res pravi mojster. Medtem ko je Svajker s svojima okornima rokama zgrabil drobno ribico kakor kovač zlato iglo, je Vampo nežno prijel postrv z dvema prstoma za glavo in dvema za repič — spretno potegnul in rahla bela ribovina se je v dveh silnatih pogovzdah snela s hrbitišča — nato nekaj zalogajev in od postrvi je ostalo samo še golo okostje, ki je zletelo v ogenj.

Ko je izginila zadnja postrv in poslednji košček pečenke, si je brat Vampo lično oblizal prste, obrisal roke v habit in globoko vzdihnil.

»Kaj pa ti je?« je vprašal ves prestrašen Svajker.

»Ah, brat, nekaj se mi sanja!«

»Kaj-le? — Povej!«

»Sanja se mi, da prihaja na naju tešek črn. Sanja se mi, da vsa danes za dolgo jedla zadnjikrat, kakor se človeku spodobi.«

Smeje se je skomizgnil Svajker z ramen. »Kaj zato, če bo predla malo trda!« Pogledal je po gozdni dolini in zamišljen izraz mu je legel v oči. »Bo pač prišlo, kakor hoče Bog. Vidiš, čemu smo pa bojevniko božji? Moraš pač misliti: naš ljubi gospod Jezus Kristus je tudi šel v puščavo, in tudi ni jedel rib in teletine vse dni!«

»Seveda, seveda,« je menil brat Vampo skrušeno, »toda veš, njemu je nebeški Oče vsak dan postal angela... z nebeškim kruhom.«

Svajker si je objel z rokami kolena in mislil. Nato je spregovoril počasi: »Če bi nam kdaj zares prav trda predla v kloštru, in bi ostali kljub temu dobri in pobožni... mar meniš, brat, da bi ljubi Gospod ne poslal tudi nam v največji stiski angela z nebeškim kruhom?« Nasmehnil se je. »Jaz bi bil zadovoljen že z eno drobtino. Zadostovalo bi mi za vse življenje! Nekoč, veš, sem čul pridigati nekega patra: Kogar hrani božja roka, in kdor je jedel nebeški kruh, je dejal, vidiš, temu se dviga srce v veselju in čisti sladkosti, ne muči ga več skrb in žalost in njegova duša je zvrhana polna sreče, ki jo je dal Bog.« Globoko je dihal, in se s hrbtom Zuljave roke počasi pogladil čez čelo.

Ko sta bila gospoda dokosila, je brat Vampo pospravil z mize; dokler je delal, je bilo tiho. Potem je dejal kastelan s hladnim nasmehom: »Nočem vam vsiljevati svojega sveta, toda če ste tako modri kakor pobožni, se ravnajte po mojih besedah. Poznani gospoda Vaeja. Ni ne boljše ne slabše kakor vsi, ki sede na takih mestih. Njegov grof je bil vedno daleč in se je vruga brigal za ljudi in zemljo v Gadenu.«

»Robato govorite, gospod Havnsperk!« je opomnil berveja s težko zadrževano razburjenostjo.

»Govorim, kakor mi je zrasel kljun. Hotel sem

RAZNO

Zlat grad v Ameriki. V državi Kentucky sredi divjih gorovij nameravajo Američani sezidati trdnjavo, ki bo varna pred vsakterimi napadi. V njej namreč nameravajo nakopiti vse zlato cele države. Velikanske eagle so v te svrhe že razstrelili. Trdnjavo zidajo iz jeklenih sten, ki bodo klobukovale tudi najhujši eksploziji. Skozi stene je napeljan električni tok. V trdnjavi je tudi že nastanjena mnogobrojna straža, ki je opremljena z najmodernejšimi orožjem. Skupno bo v trdnjavi nakopičenega zlata vrednosti 3 milijarde dolarjev. Za prevoz zlatih kovov so zgradili posebno železnico s posebnimi oklopnimi vozovi.

Sneg — je koristen ali škodljiv? Za zaščito rastlin ni boljega sredstva, kot je sneg. Ena sama mrzla zima brez snega in naše rastlinstvo bi bilo pokončano. V severni Kanadi leži sneg šest mesecev, v tleh mesecih pa dozori žito, oljnat rastline, krma, še tobak in hmelj. Na visokih, pozimi visoko zasneženih planotah je v poletju dovolj

Lippe-Biesterfeldskim. Mesto je bilo prenatrpano ljudi, vsepovsod so visele zastave kraljevskega doma, kraljevska palača pa je bila vsa zavita v srebrne nití. Poročni par je ljudstvo navdušeno pozdravljalo, poročni pridigar mu je v imenu vsega holandskega naroda izrekel iskrene čestitke. Princesa Julijana bo nekoč nizozemska kraljica, njen soprog pa je na poročni dan dobil naslov Njegovo kraljevsko Visočanstvo princ holandski. Kralj po stvari ne more postati.

POLJSKA

Notranji mir za vsako ceno. V proračunskem odboru Sejma (parlamenta) je prišlo do razburljivih prizorov, ko je prišel v razpravo proračun notranjega ministrstva in so nekateri poslanci zahtevali, naj v koncentracijsko taborišče v Berezi Kartuski ne pošilja več nobenih nacionalistov, marveč samo levitarje in druge sovražnike poljske države. Takrat se je dvignil ministrski predsednik Skladkowski in je v zelo ostrih besedah povedal odboru, da bo poslal v koncentracijsko taborišče vsakega, kdor bo rovaril proti vladi, naj bo levitar ali desničar. Imenoma je imenoval narodno demokratično stranko, ki da je povzročila škandalozne protijidovske izgrede. Tega ne bo več dovolil. Država bi tonila v anarhijo, ako se temu ne napravi konec. Ako se prilike ne pomirijo, bo poslal v koncentracijsko taborišče vse voditelje nacionalno demokratične stranke in bo podvel tudi druge ukrepe, da se ohrani notranji mir.

BOLGARIJA

iz diktature v novo demokracijo? Iz bolgarske Sofije prihajajo glasovi, da v kratkem sedanja vlada odstopi in da bo tudi novo vlado sestavil sedanjí ministrski predsednik

Kljusevanov. V to novo vlado bi menda prišel v prvi vrsti voditelj iste kmečke stranke, ki jo je ustanovil pokojni Aleksander Stambolijaki. Nova vlada bi razpisala občinske volitve in pripravila na ta način prehod iz samouprave v novo demokracijo.

AMERIKA

a Drobil. V Clevelandu sta umrla 76 letni Josip Kranjc iz Cerknice in 55 letni Peter Šterk iz Progradra pri Starem trgu ob Kolpi. — V Chicagu sta umrla 28-letni John Bokal in 58 letni Frank Zeman iz Gornje Lahnice pri Mekronogu. — V Bovej Minn je odšla v večnost 60-letna žena rojaka Šuštaršiča. — V Jukou Pa je podlegla opeklinam Franca Ritonja iz Dolza pri Stopičah. — V Chisholmu Minn so položili v grob 30-letno Elzo Funtek. — V Lucerne Pa je zopet martvaški zvon zazvonil Alojziju Grošeku iz Tehinja pri Kamniku. — Z mosta v Clevelandu je skočil v vodo in si tako končal življenje Jakob Bok iz Brez pri Ribnici. — Završi potkodb, ki jih je dobil ob priliki avtomobilske nesreče 4. decembra v Clevelandu, je umrl Štefan Likovič. Doma je bil iz Doblic pri Črnomlju. V premo govorniku je med delom zadela kap Ivana Kopelnika iz Willocka. Kopelnik je bil ro-

BANKA BARUCH

11, Rue Aubcr, Paris (9^e)

Odpremlja denar v jugoslavstvo
sa hitreje in po najboljšem dnevnem kursu.
Vrši vse bančne posle najkvalitetneje.

Posla uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburg sprejemajo plačila na naše čekovne račune.
BOLGARIJA: No 2064-64 Braxelles. FRANCIA: No 1217-84 Paris. HOLAN-
DIJA: No 1425-66 Ned. West. LUKSEMBURG: No 1947 Luxembourg.
Na zahtevo pošljemo brezplačno naše ček. nakaznice

jen v Novem mestu. — Umrlí so: V Presto gostilničarka Marija Krek. — V Clevelandu Lucija Ule, rojena Miklavčič, vdova Kozlevčar, ki je bila iz Nove vasi pri Stični na Dolenjskem. Zapustila je moža in štiri sinove. — V Clevelandu je umrl tudi Anton Zakrajšek, star 64 let. Doma je bil iz Dvorske vasi pri Velikih Laščah. V Ameriki je bil 41 let. V Gary je umrl Ivan Rotar. V Girargu pa Matija Rabel iz Škocijana na Dolenjskem. Zapustil je ženo in več otrok. V Clevelandu je umrl, star 65 let, Lojze Gnidovec iz Ajdovca pri Žužemberku. V Ameriki je bil 30 let.

DROBNE NOVICE

Hripa je začela razsajati tudi v Italiji, zlasti po velikih mestih.

Velike poplave so izbruhale na jugu Amer. združenih držav.

Izvoz orožja v Španijo je prepovedala Amerika.

Francoski parlament je sprejel zakon proti pošiljanju prostovoljcev v Španijo.

Pločevino iz litega železa bodo izdelovali v Rusiji.

Ker so proge izboljšali, bodo vlaki na Češkoslovaškem vozili tudi s hitrostjo 120 km na uro.

Vse poljske šole je zaprla na Litavskem tamošnja vlada.

Nad 6 milijonov prebivalcev že ima japonska prestolnica Tokio.

Nad 3 milijone ljudi je obolelo na hripi v južni Angliji.

Nemška marka je nenadoma padla na 12 Din.

Obvezen vojaški pouk so uvedli v vse turške srednje šole.

Vstop v socialistične organizacije so prepovedali svojim vernikom mehiškanski škofje.

hrane za divjačino, ki bi brez snega morala posebiti. Sneg je torej siromakov gnoj. Sneg posrka vase vso nesnago iz ozračja. Ozračje ni nikoli tako čisto in snažno, ko tedaj, kadar sneži in snežinke jemljejo s seboj na zemljo tudi množice prahu. Za London so izračunali, da vsebuje vsak liter snega 5 gr premoga, iz snega pojije zemlja tri četrtine snovi, iz dežja pa niti desetinko. Snežnica prodre globlje ko deževnica. Zato so zime brez snega škodljive in je sneg v gospodinjstvu narave breznojnno potreben.

Nekaj o lužičkih Srbih. Visoko zgoraj na nemškem Saksionskem živijo lužički Srbi. Vsako leto prideja njihova Zveza »Domovina« narodne koncerte. Lanski je bil posebno imeničen. V nemško mesto Bautzen, ki je hkrati kulturno središče lužičkih Srbov, je došlo lužičko ljudstvo v svojih prekrasnih nošah. Koncert se je vršil pod geslom »Slovanska vas polje«. Na stotine Srbov in Srbinj in je pelo, za otroškimi zbori so se vrstili lantovski in detiški. Povečini so peli slovanske narodne ali pa skladbe svojih pesnikov in kom-

samo reči: gospod Vace ni v svoji puštnji nikdar čutil pritiska od zgoraj, in se je zato prevzel. Svetujem vam, spravite se z njim zobra! Nad štirideset let je že oskrbnik v Perhtesgedenu.<

»In to je edina njegova pravica?<

»Menite, po pisanih postavah? Ako hočem povedati resnico: da! Toda mar mora biti pravica vedno napisana? Užitek, oče, če je že siv od starosti, je tudi pravica, in ta drži večkrat bolj, ko vse vaše pisane postavé.<

»Pravice užitiča, ki se morda nanj opira gospod Vace, nočem zanikati. Ze enkrat sem danes rekel, ostane naj v moji krajini, kar je bil doslej, dobival bo svoj pravičen del od dache in davkov in lova mu ne bom kratil ne mejl. Vendar naj bo moji deželi dober skrbnik, ne volk v čredi.<

Gospod Havnsperk je zategnil ustnice. »Ah kaj, volk! Komu trga kožih? Kmetu! Z vami bo pil in lovil!<

Ebervajnov obraz je zalila temna rdečica. »Ne mika me takšno kratkocasje. Gospod Vace naj prizadeva meni krivicco za krivicco, rad bom potrpel. Toda korist mojih kmetov, nedolžnost in pravico v moji deželi bom znal varovati pred njim in njegovimi sinovi.<

»Pozna se vam, oče, da še niste nikoli imeli v svojih rokah zemlje in ljudi. Sicer bi drugače govorili in se manj postavljali za kmeta. Toda ni me skr za vas! Samo da se ogrejete na gosposkem stolu! Kako se posnema smetana, ki diši najboljšo, to se nauči samo od sebe. Kmalu se bode te verili o resničnosti prgovora: Kar kmet priredi, gospodo masti! Doživim še!<

»Menim da ne, gospod Havnsperk, pa naj vam da nebo učkati tudi Metuzalemovo starost!<

»Bil bi zanjo Bogu hvaležen. Toda dovolj zdaj! Dal sem vam svet, ne zmenite se zanj... čez leto in dan bova zopet govorila. Mislim, da bode te kmalu dognali,<

kako se da najboljšo voziti z gospodom Vacejem. S siko ne bo šlo, vam povem naprej še enkrat! To so že pred davnimi leti spoznali tudi njegovi gospodarji v Grafengedenu in so ga pustili žariti, kakor je pač hotel!< Gospod Havnsperk se je porogljivo zasmejal. »In prav bi bi imeli najmanj vzroka, da bi se obregali vanj. Če bi namreč Grafengedenci ne bili že dolgo čutili, kako neprijetno se z gospodom Vacejem zobljejo črešnje, bi bila gospa Adelnajda Sulcšalka komajda izpoinila pobožno zaobljubo svoje matere. Sveti ženi sta prejkone dobro vedeli, čemu redu nista zapustili plodnega polja z donosnimi kmetijami, ampak to izgubljeno krpe gorovja z bornimi dajatvami, s katerih je gospod Vace posnemal vso smetano v lastne lonce, in pošiljal svojim gospodarjem samo plesnive skorje kialega sira. Preudarno namreč daruj, gospod pater, tudi če daruješ za nebesa.<

Zdlo se je, da trepetá na Ebervajnovih ustnicah jezna beseda; toda ni se utrgala. Globok dihltaj je izbočil menihove prsi, in mirno je zvenel njegov glas: »Grdo govorite, gospod kastelan, in vaš škofltji gospod bi se razsrdil, če bi vas slišal.<

»Menitec, se je zasmejal kastelan namesto odgovora.<

»Bistre so vaše oči! Toda kako motno in megleno vidijo v tej stvari! Če sta pobožni ženi hoteli napraviti nebesom veselje, kakšen boljši dar bi bili mogli izbrati, ko prav to čudljivo dolino z njenimi revnimi, pod stisko krivic in nasilja živečimi ljudmi, ki jih je obsjial komaj še prvi svit odrešenja, in ki so užili samo raztresene drobtine božjega kruha. Da bi se sredi koč teh ljudi dvignila božja hiša, ki bi znal svojega s križem okrašenega alemena izžarevala luč v temo, badeč nov, vesel dan... to, gospod Havnsperk, je bil pobožni na-
4<

IZ ŽIVLJENJA KMEČKIH ZVEZ

Okraj Kamnik

Se par občin je v kamniškem okraju, kjer Kmečka zveza še ni ustanovljena. Število teh se je v nedeljo okrepilo zopet za eno. Ustanovni občni zbor je bil namreč v Komendi, kjer so imeli do sedaj posla z drugimi važnimi stvarmi. Pokazali pa so v nedeljo, da vidijo samo v Kmečki zvezi uspešno pot do urešenja svojih želja in obiskah eo ustanovni občni zbor v velikem številu. G. Puš, ki je zastopal glavni odbor, je v svojem govoru podčrtal glavne napake našega kmeta in pokazal vzroke težavnega položaja. Pomanjkanje etanovske zavesti in neenotno hotenje kmečkega ljudstva sta glavna krivca, da se naš kmet kljub svoji številni moči ni mogel razviti in da je celo nazadovao. Če mu je že kdo okual pomagati, je bilo takoj vse polno nasprotujočih mnenj in v enem kraju nisi mogel najti enotnosti. Sprčo takega razpoloženja in neenotnega nastopanja pač ni bilo možno doseči ničesar. Poudarjal je, da je treba napraviti temu konec in se v Kmečki zvezi združiti v enotnem hotenju in delu. Uspeh ne bo izostal, dasi nekateri z nezaupeanjem gledajo na to. Po govoru se je razvil živahen razgovor in vsakdo je hotel povedati, da se je do sedaj zadržal naš kmet res velikokrat napacno, da pa bodo sedaj svoje sile strnili v skupnem delu za izboljšanje gospodarskega položaja in v okrilju Kmečke zveze nadaljevali započeto delo.

Na Dolenjskem

V nedeljo, 17. januarja je bil ustanovni občni zbor K. Z. za občino Št. Jernej, hkrati pa tudi strokovni kmetijski tečaj. Občni zbor je vodil župan Vide iz Zvabovca, glavni odbor Kmečke zveze pa je zastopal ravnatelj ing. Abec. Takoj po prvi maši so kmetje napolnili dvorano, tako da jih je bilo nad 400, ki so se do zadnjega vpisali v Kmečko zvezo. Ravnatelj ing. Abec v uvodu v razgovor razložil pomen Kmečke zveze, njeno dosedanje delo in program, katerega ima v svojem načrtu. Poudarjal je, da je kmet do sedaj etal ob strani in gledal, kako se razvijajo drugi etanovtarnal in vzdihoval, ni se pa zavedal, da je tudi sam kriv težkemu položaju, v katerem se nahaja.

Mnogo razmišljal se je boril za uveljavljenje pravic, ki so vsak dan bolj krčile. Kmet tudi ni mogel povedati svojih želja tako, kot so to mogli drugi etanovi, ker ni imel svoje organizacije in svoje etanovske zavesti. Vsemu temu je napravila konec Kmečka zveza, ki se je porodila iz kmetov samih, iz tistih, ki so našega kmeta popolnoma pritisnile k tlom. S odločnim hotenjem vsega kmečkega ljudstva stopa Kmečka zveza na pot za izboljšanje akoraj brezupnega položaja, ki dožila bo na mero-dajnih mestih, da je kmet oni etan, katerega ni zametovati, da ga je največ v naši državi in da mora biti kot tak upoštevan pred vsemi drugimi etanovi. — Temu po ustanovitvi Kmečke zveze je bil kmetijski strokovni tečaj, na katerem sta predavala ing. Abec in Zupanec, veterinar Zupanec iz Ljubljane pa v živozdravstvu. Zborovalci so oba predavanja poslušali z zanimanjem, saj sta jim predavatelja podala v pripravi obliki mnogo koristnih nasvetov in predložila napačno ravnanje nekaterih kmetov. Zborovalci so sprejeli tudi resolucijo, v kateri je poudarjena potreba za postavitev banovinskega živnozdravnika. Kmečka zveza naj bi to resolucijo predložila banški upravi a prošnjo, da se čimprej izražen želje izpolnjejo. Zborovanje je bilo zaključeno v aplošno zadovoljstvo vseh, ki so izjavili, da bodo stali Kmečki zvezi trdno ob strani.

GASILEC

ni samo mož, ki požar gasi,

„GASILEC“

je tudi strokovni list slovenskih gasilcev. Za 20.— Din dobite v letu 1937 vsak mesec okoli 15 »GASILEC« na 24 straneh. Letos bo »GASILEC« prinalal strokovne članke, ki bodo zanimivi za vsakega: Stavbarstvo, oskrba vode za požarne nezgode na vasi, itd.

Naročite »GASILEC« pri upravi v Mariboru, Koroška cesta 5. Še danes pišite dopisnico!

Irabite čas zimskega počitka

Čas oddiha in zimskega počitka je že prekorail svojo prvo polovico. Zopet se bo pričelo težko zunanje delo, ko naš kmet nima časa posvečati mnogo pažnje stanovskim in kulturnim vprašanjem. Razkropili se boste vsak po svojih opravkih in le v nedeljo se boste morda sešli na kak krajši razgovor. Poudarjali smo v okrožnicah, da je treba čas, ko zunanje delo počiva, uporabiti za to, da dobite tudi duševne hrane, da preresitate vprašanja, ki so za kmeta prav tako važna, kot oranje ali setev. Predvsem pa je treba, da še v letošnji zimi ustanovite povsod, kjer Kmečke zveze še nimate, svoja krajevna organizacija. Ni sicer več toliko občin, ki ne bi imele svoje stanovske organizacije, vendar nekaj zespancev in mladenčev je pa le. Pohitite za ustanovitvijo in ne dopustite, da bi bili osamljeni med našimi organizacijami. Delo, ki ga je zastavila Kmečka zveza je težko, vendar za današnji čas nujno potrebno, če nečemo, da bi še nadalje igral kmet podrejeno vlogo. Treba je izboljšanja povsod, povsod bomo morali krepko priti za delo. Sami si bomo morali izorati ledino, ki je zaradi dolgotrajnega zanemarjanja postala trda kot skala. Posamezniki bi pri tem delu omagali, združeni v močno stanovsko organizacijo pa bomo kos tudi temu poslu.

Pozivamo vse one občine ali župnije, ki do sedaj še niso ničesar storile za svojo organizacijo Kmečko zvezo, da pohitijo za ustanovitvijo, da jih ne zajame zunanje delo. Obrnite se na glavni odbor v Ljubljano, ki vam bo dal vsa navodila.

Prav tako priporočamo, da krajevne Kmečke zveze, ki še niso imele v tej zimi tečajev, pohitijo z njimi. Za kasneje so na programu tečaji okrajnih Kmečkih zvez, na katerih se bodo obravnavala organizatorna in poslovna vprašanja. Kar se vam zdi za vaš kraj potrebno, to obravnavajte na njih in obvestite glavni odbor, ki bo poslal tudi svojega govornika.

Naš koledarček

Zadnji čas je že, da ga naročite. Dejali smo že večkrat, da je legitimacija vsakega člana in da zaradi tega ne sme biti nobeden član brez njega. Mnogo koristnega najdete v njem za praktično življenje, saj je prikožen povsem za potrebe kmečkega ljudstva. Glavni odbor ni

men poklonitve, ki je usode te dežele izročila meni v roke.<

>Dobro, častiti oče! Delite nebeški kruh s polnimi rokami... saj se zdi, da ga imate v izobilju. Mislim samo, da vam ne bo prihranjeno spoznanje, da vaši novi ljubljenci boljše prebavljajo svoje nezabeljene žgance in kislj sir, ko slastno samostansko pecivo.< Gospod Havnsperk je pogledal za soncem. >Čas gine, misliti moramo na odhod.<

>Za to opozorilo, hvala! Potratila sva z razgovorom dragoceno uro. Jaz bi utegnil biti že v odprti dolini, in vi na poti domov na valsejski ravni.<

Osuplo je pogledal gospod Havnsperk. >Kaj naj to pomeni? Grem z vami in izberem prostor, kjer bo stal klošter.<

>Zahvalim se vam za spremstvo. Odjezdite domov, gospod kastelan, izbiral bom sam!<

>To ne gre, oče. Tujec ste v deželi. In moj škof hoče...<

>Tu odloča moja volja!< je segel Ebervajm v ošabne besede; ponosno se je vzravnal. >Moja zemlja je, na kateri stojiva!<

Kastelanu je obtičala beseda v grlu; s priprtimi očmi je meril menihovo postavo. Potem se je zasmel. >A tako! In se je obrnil proti gozdu. >He, Rupert! Hlapec je pritekel. >Konje sem! Odjezdimo domov! Brez pozdrava in slovesa je odšel gospod Havnsperk za hlapecem. Ebervajm si je del roke na prsi in dihal, kakor da si je odvalil težko breme s sebe. >Brat Svajker! Je zaklical. >Otvoril živali, odhajamo!<

Vse je oživelo in se gibalo. Ebervajm sam je nadziral tovorjenje in s spretnimi rokami pomagal še sam pri delu.

4.

S težkimi bremenii na hrčtu so stali vsi štirje to-vorni konji sredi ledine, in vsakega je držal hlapec za povodec. Brat Vampo, že s palico v roki, je osupnil, ko je videl odhajati kastelana. Stopil je k Ebervajmu. >Havnsperžan jezdi domov v Salzburg? Kdo nas bo pa zdaj vodil?<

>Ajgel, oglar. Kje je?<

Nobeden ni vedel zanj. Vampo in Svajker sta ga klicala po imenu na vse strani, zaman, nihče se ni oglasil. >Ni ga več tu, gospod, je zatarnal Vampo, >zdaj nas je še ta pustil na cedilu, bedak beloglav!< Iz Ebervajnovih oči ga je zadel karajoč pogled. >Odpustite neprilčno besedo, gospod, je zajecjal brat, >kar sama mi je ušla. Toda kdo naj nas zdaj vodi?<

>Nekdo, ki brez njega ni storjen noben korak. Od-prta leži pot pred nami, pojdemo po njej.<

Pohod se je začel, vodil ga je Svajker po stezi, ki je bila po njej odjezdila Vacemanova hči. Ebervajm je s potno palico v roki čakal še Valdrama, ki je govoril z gospodom Havnsperkom in se od njega poslavljaj; ko je pater prišel, so Ebervajmove oči s skrbjo obstale na bledem menihovem obrazu. >Valdram, ali ti je Havnsperžan pvedal, da sva se ločila v nejevolji?<

>Ne! je odgovoril Valdram in odšel mimo.

Ebervajm se je bridko nasmehnil. Obrnil se je in šel za drugimi, a tedaj se je sprevod že ustavil, čulo se je, kako sta na čelu sprevoda glasno govorila Vampo in Svajker. >Gospod, ne vemo, kam naj gremo, je dejal slednji, ko se jima je približal Ebervajm, >pot se tu cepl, katera je prava?<

ponistov. Koncerta so se udeležili številni Nemci ter zastopniki nemške države in narodno-socialistične stranke. Posebno zanimanje je vzbujal go-slar, ki je igral na gosli s tremi strunami stare lužiske samospeve. Ta način igranja je bil za Nemce kulturna posebnost. Ob koncu lepo uspelega koncerta se je v imenu Nemcev zastopnik narodno-socialistične stranke zahvalil za to, ker tako skrbno negujejo svoje staro narodno blago in tako dobro čuvajo svoj narodni ponos.

Nov polarni otok. Ru-ski ledolomilec »Sadkov je odkril ob 60. stopinji severne širine in 72. stopinji 30. minuti zapadne dolžine doslej neznan otok. Otok leži nedaleč od Namnenove dežele (Dežela Franca Jožefa) na plitvem kraju, ki ga je odkril že leta 1928 general Nobis in ki je prava zapornica proti ledovju med globokim polarnim morjem in Karškim morjem. Ta naravni ledotomilec daje nove možnosti za morskoplovbo v tem delu polarnega morja.

V vsako katoliško hišo spada katol. časopis!

pobiral za preteklo leto nobene članarine, prispevaje vsaj na ta način nekoliko za poslovanje. Obrnite se na svojo krajevno Kmečko zvezo, ki jih razpečava po 10 Din. Ne odlašajte s naročili! Tudi z nabavo koledarja pomagajte našim stremiljem in ustvarjate razpoloženje za Kmečko zvezo.

Z občinske deske

Pravica vojnih sirot do invalidske podpore po pokojnem očetu-invalidu.

V smislu najnovejših pojasnil, ki so jih dobile občinske uprave, pa gornji rok treh mesecev, ki je določen po § 58. invalidskega zakona za vdove invalidov, ne velja za vojne sirote, za katere mora invalidsko sodišče upoštevati naznanilo za sprejemanje invalidske podpore po pokojnem očetu-invalidu, tudi če so bila vložena že po preteku trimesečnega roka po očetovi smrti. Pri teh pa je važno vprašanje, kdo je za nje dolžan predložiti tako naznanilo invalidskemu sodišču. Brezdvomno zadeva v tem pogledu prva dolžnost tudi občinske uprave, da v takih primerih ali opozore zakonite varuhe na njihovo dolžnost, ali pa, kar pa je še boljše, da občinske uprave kar same predlože naznanilo invalidskemu sodišču za vojne sirote po svoji uradni dolžnosti. Končno pa sme predložiti naznanilo za sprejemanje invalidske podpore s strani vojnih sirot tudi najbližje sorodstvo takšnih otrok. Poleg zgoraj navedenih dokumentov je treba za vojne sirote predložiti tudi izpisek iz urliške knjige za mater in pa podatke o tem, ali so otroci v šoli oziroma kateri so v šoli. Prisojena invalidska podpora teče v obeh primerih, t. j. vdovi po invalidu kakor vojnim sirotam od dne, ko je bilo sanjo predloženo invalidskemu sodišču naznanilo.

Nedopustno pobiranje taks za potrdila po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov.

Ministrstvu za finance so bile že od več strani dostavljene pritožbe, da pobirajo posamezne občine za izdajo potrdil, da je kdo kmet po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov, večje in manjše take; celo do 150 Din. Pobiranje takšnih taks, bodisi državnih, bodisi samoupravnih (občinskih), je zaradi določil čl. 55. uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov nedopustno, ker so vsa dela kakor tudi vse listine po tej uredbi oproščene vseh taks. Za izdajo potrdila torej občina ne sme zahtevati ničesar drugega, kakor le po 1 Din za tiskovino.

25.000 sadnih dreves po polovični ceni.

Zaradi pospeševanja sadjarstva in pobiranja nedovoljenega krošnjarenja s sadnim drevjem bo naša slovenska benovnika iz svojih drevennic razdelila 25.000 provratnih sadnih dreves po polovični ceni kmetovalcem za posaditev na lastnem zemljišču. Vsako drevesce bo stalo le 4 Din. Pred oddajo naročnikom bo vse drevje od vrha do korenin razkuženo v raztopini arborina. Kdor želi biti deležen te ugodnosti, naj se najkasneje do prihodnje nedelje oglasi pri občini, kjer bo povedal, koliko dreves zгодnje in koliko dreves pozne sorte želi naročiti, in v kateri posebi; za jabolka, posebi za kruške itd. Stroške za prevoz drevja po železnici bo prevzel deloma okrajni kmetijski odbor; v kolikor jih pa ta ne bi pokrtil, jih bodo pa morali poravnati naročniki sami. Naj bi se tega poslužili slabi kmetje onih krajev, kjer zadnje dobro uspeva, saj je znano, da rudi tudi sadjarstvo, če je smotno izpeljano, veliko gospodarskih koristi.

RADIO

Vsak dan: 12 Plošče, 12.45 Vreme, poročila, 13 Cas, spored, 13.15 Plošče, 14 Vreme, borza, 19 in 22 Cas, vreme, poročila, spored. — Četrtek, 21 jan.: 18.00 Radijski orkester, 18.40 Slovensčina za Slovence, 19.30 Nac. ura, 19.50 10 minut zabave, 20.00 Tamburaški orkester, 20.50 Plošče, 21.00 Koroške pesmi, 22.15 Radijski orkester. — Petek, 22. jan.: 11.00 Solska ura, 18.00 Zenska ura, 18.20 Plošče, 18.40 Francosčina, 19.30 Nac. ura, 19.50 Zanimivosti, 20.00 Prenos iz Maribora, 22.15 Plošče, 22.30 Angleške plošče. — Sobota, 23. jan.: 18.00 Radijski orkester, 18.40 Pogovori s poslušalci, 19.30 Nac. ura, 19.50 Pregled sporeda, 20.00 O zunanjih politiki, 20.20 Od Laškega preko Jurkloštra in Planine do Svetih gor, 22.15 Radijski orkester. — Nedelja,

Naš prijatelj je le tisti, ki ima naročen naš časopis!

NOVI GROBOVI

d Tudi ti boš vstal. V Loki pri Mengšu je umrla 72 letna Marjana Češko roj. Skok. — V Prevaljah je izdihnil Peter Kordež. — Na Bledu so pokopali podpolkovnika Leopolda Stuchlyja. — V Vuhredu je zapustila solzno dolino Antonija Koren. — V Bukovsku pri Brezicah je odšla v večnost 86 letna Ana Petan. — V Vižmarjih je na veke zatislil oči stavbni vodja Jan Dvoršak. — V Št. Jurju pri Celju je umrl profesor gim. v p. Hilarijon Tofan. — V Crešnjevcu pri Gorjani Radgoni so pokopali Leopolda Zemljica. — V avstrijskem Šalzburgu je umrl grof Atens, zadnji deželni predsednik Kranjske. — V Št. Pavlu v Savinjski dolini je preminul Karl Videmšek. — V Straži pri Teharjih je zapustila ta svet posestnica Marija Klajnshek. — V Radovljici so pokopali soprogo postajenačelnika v p. Ivano Tepina. — Pri Dev. Mar. v Polju so dajali v grob delovodjo Združ. papirnic v p. Vaclava Tumo. — V Vrhnolju pri Moravčah je odšla po večno platilo Ana Pelc. — V Zagrebu so pokopali prometnega uradnika Čurmina Mihelaka. — V Ljubljani so umrli: hčerka mestnega gradbenega direktorja Tatjana Prelovšek, učiteljica v p. Albina Böhm, Franja Bolte roj. Dolinšek, gostilničarka v Kamni gorici Fani Prevc roj. Bajželj, žena uradnika fin. dir. v p. Kristina Gabršek, katehet g. Pavel Zajc, Neža Gärtner roj. Stepišnik, Cecilija Novak, vdova po vrtnarju Ivana Strekelj, Greto Pokorn, črkostavec Radočaj Nikolaj, Marija Zavrl in profesor učiteljske višji šol. nadzornik v p. Fran Gabršek.

DROBTINE

Mesečina ima čudno moč. Mnogo ljudi je nazarjanja, da je trditelj o posebnem vplivu mesečine na žive in mrtve stvari bajka. V zadnjem času pa znanost ugotavlja, da ta trditelj ni brez podlage. Opazovanja so pokazala, da n. pr. ribe, ki jih obeva luna, prej razpadejo. Tudi na kamen vpliva luna. Nekemu danjskemu listu poroča ugledna oseba: »Za časa svojega bivanja v Argentini sem imel večkrat priložnost opazovati, da je zadobilo sveže meso, ki je bilo izpostavljeno mesečini, zornino in zeleno barvo, tudi okus takšnega mesa je bil neprijeten; zopnega duha ni bilo mogoče odstraniti z nikako začimbo. Prav tako sem lahko ugotovil, da vpliva luna tudi na ribje meso, kakor tudi na druge organizme. Opazil sem žuželke, ki so se n. pr. skrivale pred luno in gledale, da stalno ostanejo v senč; za drevesom. Na vsak način je gotovo, da ima domneva o škodljivem vplivu mesečine svojo podlago.

Električna luč in nahod. Angleški fizik Leonard Hill svira vse, ki so nagnjeni k nahodu (in koga ne mači ta neprijetnost?), naj se varujejo električne razsvetljave. Z dolgo vrsto poskusov je namreč ugotovil, da draži električna luč sluznice

v nosu in povzroča nahod. Nasprotno pa ne kažejo tega učinka druge vrste razsvetljave kakor petrolej, plin, sveče itd. Te luči nahod celo preganjajo. Delal je med drugim poskuse, pri katerih je z močnim električnim obsevanjem poskusnim osebam pripravil najlepši nahod, toda ko je nahodnikom potem približal skoraj do nosu navadno staro-veško svečo, je nahod takoj izginil. V starem do- brem času so imeli torej vendarle nekaj dobrega: luč, ki je nahod preganjala.

Pobesnela vrata. V poslopju švedske banke v Stockholmu eni največjih zgradb švedske prestolnice, imajo ogromna vrata, ki poženejo na najmanjši sunek elektromotor in se potem zavrtijo za pol obrata. Nedavno se je zgodilo, da je stopil obilnejši gospod do teh vrat. Ko so se pognala, pa je odpovedal mehanizem, ki jih o pravih trenutkih ustavlja, in so se vrata z besno hitrostjo dalje. Hitrost je bila tako velika, da možakar med to vožnjo ni mogel izstopiti; in je moral dirjati z vrati vred v krogu cele štiri minute. Šele, ko so prišli mašinisti in napako popravili, se je mogel neprosovoljni tekač, upehan do smrti, rešiti mučnega položaja.

Večna britev. V Sheffieldu na Angliškem so izdelali prvo »večno britev«, ki si jo prijatelji »moškega krzla« in britja po brivnicah že tako dolgo želijo. Krzalo je iz tankega, nerjavečega in prožnega sheffieldskega jekla, izdelano je v obliki podrum meter dolgega traka, ki se da naviti kakor film. Cim se rezina po daljši rabi obrabi, navijet trak preprosto za neobrabljeno mesto naprej. Vse aparat je zelo priročen in le malo težji od dosedanjih tipov. Je pa za navadnega in nenavadnega smrtnika malo predrag. Stroški za izdelavo prvega modela so znašali baje okrog 14.000 dolarjev in tudi nadaljnji izvodji bodo veljali še celo imetje, preden bo mogoče na ceno množestveno izdelovanje.

Redko srečanje. Znameniti francoski politik Aristide Briand je bil znan po svoji izredni duhovitosti. Nekdo je obiskal umetniško razstavo in obstal pred sliko, ki je predstavljala dve ženi v objemu. »Eksleulca,« mu je pojasnil slikar, na tej sliki vidimo dve ženi, ki se objemata. To je samo pripodoba. V resnici sta ti dve ženi »Resnica in Pravica.« — »Razumen, razumen,« je odgovoril Briand. »Nič žadnega ni, da se siroti tako objemata, ko se tako redkokdaj srečata!«

Ledena streha. Ledena streha v višini okrog 63 km nad severnim polarnim ozemljem je najvažnejše odkritje francoske ekspedicije, ki se je celo leto mudila v Scoresby Sundu v vzhodni Grönlandiji. Ze prej so sicer domnevali, da je nad Grönlandijo ledena streha, toda francoski raziskovalci so prvi, ki si jim je posrečilo ta naravni pojav ne samo dokazati, temveč tudi določiti njegovo višino nad zemljo. V ta namen so rabili odmev, ki pomaga izmeriti tudi globino morja. Na ladji ustrelje in potem izmerijo čas, ki ga rabi pok, da doseže morskno dno in se vrne kot odmev na ladjo. Ker poznamo hitrost zvoka, lahko na ta način izračunamo globino morja. Tako so storili tudi francoski polarni raziskovalci na ledeni strehi in ugotovili so, da je okrog 63 km nad zemljo, kjer je zrak že zelo redek. Ledeno streho tvorijo zmrznjene kapljice vode, mnogo manjše od deževnih kapelj. Francoski polarni raziskovalci domnevajo, da igra ledena streha veliko vlogo pri pristanku viharjev na vsem severnem delu zemlje. Upajo, da se jim bo posrečilo dokazati, da nastajajo viharji visoko na severu. Z ustanovitvijo mednarodne vremenske opazovalnice na Grönlandiji bi se dale po njihovem mnenju preprečiti mnoge nesreče na morju.

Zepno zrcalce ju je rešilo. Z Angleškega poročajo to zanimivost: Dva Angleža sta doživela na svoji jadralci brodolom. Vihar je zlomil jadra in gnal čoln z naglico proti nevarnim čerem. V smrtni nevarnosti opazita dober kilometer proč na prostem morju veliko ladjo. Kako jo opozoriti? V tem trenutku pada enemu od njih v glavo res rešilna misel. Vzame ženo zrcalo in ga obrača tako opretno, da so na ladji opazili svetlobne znake in takoj poslali na pomoč motorni čoln, ki ju je rešil v zadnjem trenutku. Neznatnemu zrcalcu torej se imata zahvaliti za rešitev iz smrtni nevarnosti!

Tisočletni papir. Leningraški laboratorij za konserviranje in restavriranje dokumentov pri knjižnici akademije znanosti pripravila sedaj papir, ki se ohrani tiso let, ne da bi ga mogel čas uničiti. Recept so našli a proučevanjem egiptskih in drugih vrst papirov, pri čemer jim je uspelo rešiti skrivnost njih trpežnosti. Novi papir ni nič dražji nego navadni papir. V Leningradu ga bodo izdelovali na veliko.

V vsako hišo »Domoljuba«!

IZ ŽIVLJENJA KMEČKIH ZVEZ

Okraj Kamnik

Se par občin je v kamniškem okraju, kjer Kmečka zveza še ni ustanovljena. Število teh se je v nedeljo okrélo zopet za eno. Ustanovni občni zbor je bil namreč v Komendi, kjer so imeli do sedaj posla z drugimi važnimi stvarmi. Pokazali pa so v nedeljo, da vidijo samo v Kmečki zvezi uspešno pot do uresničenja svojih želja in obiskali so ustanovni občni zbor v velikem številu. G. Puš, ki je zastopal glavni odbor, je v svojem govoru podčrtal glavne napake našega kmeta in pokazal vzroke težavnejša položaja. Pomanjkanje etanovske zavesti in neenotno hotenje kmečkega ljudstva sta glavna krivca, da se naš kmet kljub svoji številčni moči ni mogel razviti in da je celo nazadoval. Če mu je že kdo ekušal pomagati, je bilo takoj vse polno nesprotujočih mnenj in v enem kraju nisi mogel najti enotnosti. Sprito takega razpoloženja in neenotnega nastopanja pač ni bilo možno doseči ničesar. Poudarjal je, da je treba napraviti temu konec in se v Kmečki zvezi združiti v enotnem hotenju in delu. Uspeh ne bo izostal, dasi nekateri z nezaupanjem gledajo na to. Po govoru se je razvil živahen razgovor in vsakdo je hotel povedati, da se je do sedaj zdržal naš kmet res velikokrat napako, da pa bodo sedaj svoje sile strnili v skupnem delu za izboljšanje gospodarskega položaja in v okrilju Kmečke zveze nadaljevati započeto delo.

Na Dolenjskem

V nedeljo, 17. januarja je bil ustanovni občni zbor K. Z. za občino Št. Jernej, hkrati pa tudi strokovni kmetijski tečaj. Občni zbor je vodil župan Vide iz Zvabovca, glavni odbor Kmečke zveze pa je zastopal ravnatelj ing. Absec. Takoj po prvi maši so kmetje rapolnili dvorano, tako da jih je bilo nad 400, ki so se do zadnjega vpisali v Kmečko zvezo. Ravnatelj Absec je zborovalcem razložil pomen Kmečke zveze, njeno doseganje delo in program, katerega ima v svojem načrtu. Poudarjal je, da je kmet do sedaj stal ob strani in gledal, kako se razvijajo drugi etanovi, ternal in vzdihoval, ni se pa zavedal, da je tudi sam kriv težkemu položaju, v katerem se nahaja.

Mnogo premalo se je boril za uveljavljenje pravic, ki so se vsak dan bolj krčile. Kmet tudi ni mogel predložiti svojih želja tako, kot so to mogli drugi etanovi, ker ni imel svoje organizacije in svojege etanovskega zastopstva. Vesemu temu je napravila konec Kmečka zveza, ki se je porodila iz kmetov samih, iz težav, ki so našega kmeta popolnoma pritisnile k tlem. S sodelovanjem vsega kmečkega ljudstva stopa Kmečka zveza na pot za izboljšanje ekoraj brezupnega položaja. Razložila bo na merodajnih mestih, da je kmet oni etan, katerega ni zametovati, da ga je največ v naši državi in da mora biti kot tak upoštevan pred vsemi drugimi etanovi. — Takoj po ustanovitvi Kmečke zveze je bil kmetijski strokovni tečaj, na katerem sta predavala ing. Absec o živinoreji, veterinar Zupančič iz Ljubljane pa o živnozdravstvu. Zborovalci so oba predavanja poslušali z zanimanjem, saj sta jim predavatelja podala v priložni obliki mnogo koristnih nasvetov in predočila napačno ravnanje nekaterih kmetov. Zborovalci so sprejeli tudi resolucijo, v kateri je poudarjena potreba za postavitve banovinskega živnozdravnika. Kmečka zveza naj bi to resolucijo predložila baziki upravi a prošnjo, da se čimprej izražen želje izpeljejo. Zborovanje je bilo zaključeno v splošno zadovoljstvo vseh, ki so izjavili, da bodo stali Kmečki zvezi trdno ob strani.

GASILEC

ni samo mož, ki požar gasi,

„GASILEC“

je tudi strokovni list slovenskih gasilcev. Za 20 — Din dobite v letu 1937 vsak mesec okoli 15 »GASILCA« na 24 straneh. Letos bo »GASILEC« prinašal strokovne članke, ki bodo zanimivi za vsakega: Stavbarstvo, oskrba vođe za požarne nezgode na vaši, itd. **Naročite »GASILCA« pri upravi v Mariboru, Koroška cesta 5. Še danes pišite dopisnico!**

Izrabite čas zimskega počitka

Čas oddiha in zimskega počitka je že prekoračil svojo prvo polovico. Zopet se ho pričelo težko zunanje delo, ko naš kmet nima časa posvečati mnogo pažnje stanovskim in kulturnim vprašanjem. Razkropili se boste vsak po svojih opravkih in le v nedeljo se boste morda sešli na kak krajši razgovor. Poudarjali smo v okrožnicah, da je treba čas, ko zunanje delo počiva, uporabiti za to, da dobite tudi duševne hrane, da preresešate vprašanja, ki so za kmeta prav tako važna, kot oranje ali setev. Predvsem pa je treba, da še v letošnji zimi ustanovite povsod, kjer Kmečke zveze še nimate, svoje krajevne organizacije. Ni sicer več toliko občin, ki ne bi imele svoje stanovske organizacije, vendar nekaj zaspancev in mlacnežev je pa le. Pohitite z ustanovitvijo in ne dopustite, da bi bili osamljeni med našimi organizacijami. Delo, ki ga je zastavila Kmečka zveza je težko, vendar za današnji čas nujno potrebno, če nečemo, da bi še nadalje igral kmet podrejeno vlogo. Treba je izboljšanja povsod, povsod bomo morali krepko prijeti za delo. Sami si bomo morali izorati ledino, ki je zaradi dolgoletnega zanemarjanja postala trda kot skala. Posamezniki bi pri tem delu omagali, združeni v močno stanovsko organizacijo pa bomo kos tudi temu poslu.

Pozivamo vse one občine ali župnije, ki do sedaj še niso ničesar storile za svojo organizacijo Kmečko zvezo, da pohitijo z ustanovitvijo, da jih ne zajame zunanje delo. Obrnite se na glavni odbor v Ljubljano, ki vam bo dal vsa navodila.

Prav tako priporočamo, da krajevne Kmečke zveze, ki še niso imele v tej zimi tečajev, pohitijo z njimi. Za kasneje so na programu tečaji okrajnih Kmečkih zvez, na katerih se bodo obravnavala organizatorna in poslovna vprašanja. Kar se vam zdi za vsaj kraj potrebno, to obravnavajte na njih in obvestite glavni odbor, ki bo poslal tudi svojega govornika.

Naš holedarček

Zadnji čas je že, da ga naročite. Dejali smo že večkrat, da je legitimacija vsakega člana in da zaradi tega ne sme biti nobeden član brez njega. Mnogo koristnega najdete v njem za praktično življenje, saj je prirokjen povsem za potrebe kmečkega ljudstva. Glavni odbor ni

men poklonitve, ki je usodo te dežele izročila meni v roke.

»Dobro, častiti oče! Delite nebeški kruh s polnimi rokami... saj se zdi, da ga imate v izobilju. Mislim samo, da vam ne bo prihranjeno spoznanje, da vaši novi ljubljenci boljše prebavljajo svoje nezabelfjene žgance in kisli sir, ko slastno samostansko pecivo.« Gospod Havnsperk je pogledal za soncem. »Čas gine, misliti moramo na odhod.«

»Za to opozorilo, hvala! Potratila sva z razgovorom dragoceno uro. Jaz bi utegnil biti že v odprti dolini, in vi na poti domov na valsejski ravni.«

Osuplo je pogledal gospod Havnsperk. »Kaj naj to pomeni? Grem z vami in izberem prostor, kjer bo stal kloster.«

»Zahvalim se vam za spremstvo. Odjezdite domov, gospod kastelan, izbiral bom sam!«

»To ne gre, oče. Tujec ste v deželi. In moj škof hoče...«

»Tu odloča moja volja!« je segel Ebervajnu v ošabne besede; ponosno se je vzravnal. »Moja zemlja je, na kateri stojta!«

Kastelanu je obtičala beseda v grlu; s priprtimi očmi je meril menihovo postavo. Potem se je zasmel. »A takol« In se je obrnil proti gozdu. »He, Rupert!« Hlapec je priteknel. »Konje sem! Odjezdimo domov!« Brez pozdrava in slovesa je odšel gospod Havnsperk za hlapcem. Ebervajnu si je del roke na prsi in dihal, kakor da si je odvalil težko breme s sebe. »Brat Švajker!« je zaklical. »Otvorili živali, odhajamo!«

Vse je oživel in se gibalo. Ebervajnu sam je nadziral tvorjenje in s spretnimi rokami pomagal še sam pri delu.

S težkimi bremenii na hrbtu so stali vsi štirje tovrni konji sredi ledine, in vsakega je držal hlapec za povodec. Brat Vampo, že s palico v roki, je osupnil, ko je videl odhajati kastelana. Stopil je k Ebervajnu. »Havnsperčan jezdi domov v Saleburg? Kdo nas bo pa zdaj vodil?«

»Ajgel, oglar. Kje je?«

Nobeden ni vedel zanj. Vampo in Švajker sta ga klicala po imenu na vse strani, zaman, nihče se ni oglasil. »Ni ga več tu, gospod,« je zatarnal Vampo, »zdaj nas je še ta pustil na cedilo, bedak beloglavi!« Iz Ebervajnovih oči ga je zadel karajoč pogled. »Odpustite neprilčno besedo, gospod,« je zajecjal brat, »kar sama mi je ušla. Toda kdo naj nas zdaj vodi?«

»Nekdo, ki brez njega ni storjen noben korak. Odprta leži pot pred nami, pojdimo po njej.«

Pohod se je začel, vodil ga je Švajker po stezi, ki je bila po njej odjezdila Vacemanova hči. Ebervajnu je s polno palico v roki čakal še Valdrama, ki je govoril z gospodom Havnsperkom in se od njega poslavljaj; ko je pač prišel, so Ebervajnovi oči s skrbjo obstale na bledejem menihovem obrazu. »Valdram, ali ti je Havnsperčan povedal, da sva se ločila v nejevolji?«

»Ne!« je odgovoril Valdram in odšel mimo.

Ebervajnu se je bridko nasmehnil. Obrnil se je in šel za drugimi, a tedaj se je spredel že ustavil, čulo se je, kako sta na čelu sprevoda glasno govorila Vampo in Švajker. »Gospod, ne vemo, kam naj gremo,« je dejal slednji, ko se jima je približal Ebervajnu, »pot se tu cepi, katere je prava?«

ponistov. Koncerta so se udeležili številni Nemci ter zastopniki nemške države in narodno-socialistične stranke. Posebno zanimanje je vzbujal goslar, ki je igral na godiš s tremi strunami stare ližiške samospeve. Ta način igranja je bil za Nemce kulturna posebnost. Ob koncu lepo uspelega koncerta se je v imenu Nemcev zastopnik narodno-socialistične stranke zahvalil za to, ker tako sicerbno negujejo svoje staro narodno blago in tako dobro čuvajo svoj narodni ponos.

Nov polarni otok. Ruski ledolomilec »Sadko« je odkril ob 60. stopinji severne širine in 72. stopinji 30. minuti zapadne dolžine doselej neznan otok. Otok leži nedaleč od Nansenove dežele (Dežela Franca Jožeta) na plitvem kraju, ki ga je odkril že leta 1928 general Nobila in ki je prava zapornica proti ledovju med globokim polarnim morjem in Kariškim morjem. Ta naravni ledolomilec daje nove možnosti za morsko plovido v tem delu polarnega morja.

V vsako katoliško hišo spada katol. časopis!

pobiral za preteklo leto nobene članarine, pripevajte vsaj na ta način nekoliko za poslovanje. Obrnite se na svojo krajevno Kmečko zvezo, ki jih razpečava po 10 Din. Ne odlašajte s naročili! Tudi z nabavo koledarja pomagajte našim stremeljcem in ustvarjate razpoloženje za Kmečko zvezo.

Z občinske deske

Pravica vojnih sirot do invalidske podpore po pokojnem očetu-invalidu.

V smislu najnovjših pojmov, ki so jih dobile občinske uprave, pa gornji rok treh mesecev, ki je določen po § 58. invalidskega zakona za vdove invalidov, ne velja za vojne sirote, za katere mora invalidsko sodišče upoštevati naznanilo za sprejemanje invalidske podpore po pokojnem očetu-invalidu, tudi če so bila vložena že po preteku trimesečnega roka po očetovi smrti. Pri teh pa je važno vprašanje, kdo je za nje dolžan predložiti tako naznanilo invalidskemu sodišču. Brezdvomno sadeva v tem pogledu prva dolžnost tudi občinske uprave, da v takih primerih ali opozore zakonite varuhe na njihovo dolžnost, ali pa, kar pa je še boljše, da občinske uprave kar same predložijo naznanilo invalidskemu sodišču za vojne sirote po svoji uradni dolžnosti. Končno pa sme predložiti naznanilo za sprejemanje invalidske podpore s strani vojnih sirot tudi najbližje sorodstvo takšnih otrok. Poleg zgoraj navedenih dokumentov je treba za vojne sirote predložiti tudi izpisek iz urliške knjige za mater in za podatke o tem, ali so otroci v šoli oziroma kateri so v šoli. Prisojena invalidska podpora teče v obeh primerih, t. j. vdovi po invalidu kakor vojnim sirotam od dne, ko je bilo sanjo predloženo invalidskemu sodišču naznanilo.

Nedopustno pobiranje taksa za potrdila o uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov.

Ministrstvu za finance so bile že od več strani dostavljene pritožbe, da pobirajo posamezne občine za izdajo potrdil, da je kdo kmet po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov, večje in manjše takse; celo do 150 Din. Pobiranje takšnih taks, bodisi državnih, bodisi samoupravnih (občinskih), je zaradi določil čl. 55. uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov nedopustno, ker so vsa dela kakor tudi vse listine po tej uredbi oproščene vseh taks. Za izdajo potrdila torej občina ne sme zahtevati ničesar drugega, kakor le po 1 Din za tiskovine.

25.000 sadnih dreves po polovični ceni.

Zaradi pospeševanja sadjarstva in pobiranja nedovoljenega krošnjarenja s sadnim drevjem bo naša slovenska banovina iz svojih drevesnic razdelila 25.000 prvovrstnih sadnih dreves po polovični ceni kmetovalcem za posaditev na lastnem zemljišču. Vsako drevesce bo stalo le 4 Din. Pred oddajo naročnikom bo vse drevice od vrha do korenin razkuženo v raztopini arborina. Kdor želi biti deležen te ugodnosti, naj se najkasneje do prihodnje nedelje oglasi pri občini, kjer bo povedal, koliko dreves zгодno in v kolikih dreves pozna sorte želi naročiti, in sicer posebej za jabolka, posebej za bruske itd. Stroške za prevoz drevoja po železnici bo prevzel deloma okrajni kmetijski odbor; v kolikor jih pa ta ne bi pokrili, jih bodo pa morali povrnati naročniki sami. Naj bi se tega poslužili slasti kmetije onih krajev, kjer sadje dobro uspeva, saj je znano, da nudi tudi sadjarstvo, če je smotrno izpeljano, veliko gospodarskih koristi.

RADIO

Vsak dan: 12 Plošče, 12.45 Vreme, poročila, 13.15 Cas, spored, 13.15 Plošče, 14 Vreme, borza, 19 in 22 Cas, vreme, poročila, spored. — Četrtek, 21 jan.: 18.00 Radijski orkester, 18.40 Slovensčina za Slovence, 19.30 Nac. ura, 19.50 10 minut zabave, 20.00 Tamburaški orkester, 20.50 Plošče, 21.00 Koroške pesmi, 22.15 Radijski orkester. — Petek, 22. Jan.: 11.00 Solska ura, 18.00 Zenska ura, 18.20 Plošče, 18.40 Francoščina, 19.30 Nac. ura, 19.50 Zanimivosti, 20.00 Prenos iz Maribora, 22.15 Plošče, 22.30 Angleške plošče. — Sobota, 23. jan.: 18.00 Radijski orkester, 18.40 Pogovori s poslušalci, 19.30 Nac. ura, 19.50 Pregled sporeda, 20.00 O zunanjih politiki, 20.20 Od Laškega preko Jurklostra in Planine do Svetih gor, 22.15 Radijski orkester. — Nedelja,

Naš pristanek je le tisti, ki ima naročen naš časopis!

NOVI GROBOVI

d Tudi ti boš vstal. V Loki pri Mengšu je umrla 72 letna Marijana Češko roj. Skok. — V Prevaljah je izdihnil Peter Kordež. — Na Bledu so pokopali podpolkovnika Leopolda Stuchlyja. — V Vuhredu je zapustila solzno dolino Antonija Koren. — V Bukovšku pri Brežicah je odšla v večnost 86 letna Ana Petan. — V Vižmarjih je na veke zatnil oči stavbni vodja Jan Dvoršak. — V Št. Jurju pri Celju je umrl profesor gim. v p. Hilarijon Tofan. — V Crešnjevcu pri Gornji Radgoni so pokopali Leopolda Zemliča. — V avstrijskem Salzburgu je umrl grof Atems, zadnji deželni predsednik Kranjske. — V Št. Pavlu v Savinjski dolini je preminul Karl Videmšek. — V Straži pri Teharjih je zapustila ta svet posestnica Marija Klajnske. — V Radovljici so pokopali soprogo postajnačelnika v p. Ivano Tepina. — Pri Dev. Mar. v Polju so dajali v grob delovodjo Zdrúz, papirnic v p. Vaclava Tumo. — V Vrhopolu pri Moravčah je odšla po večno plačilo Ana Pelé. — V Zagrebu so pokopali prometnega uradnika Čurmina Mihelaka. — V Ljubljani so umrli: hčerka mestnega gradbenega direktorja Tatjana Prelovšek, učiteljica v p. Albina Böhm, Franja Bolte roj. Dolinšek, gostilničarka v Kamni gorici Fani Prevč roj. Bajželj, žena uradnika fin. dir. v p. Kristina Gabrček, katehet g. Pavel Zajc, Neža Gärtner roj. Stepišnik, Cecilija Novak, vdova po vrtnarju Ivana Štrekelj, Greto Pokorn, črkostavec Radočaj Nikolaj, Marija Zavrl in profesor učiteljsča višji kol. nadzornik v p. Fran Gabrček.

DROBTINE

Mesečina ima čudno moč. Mnogo ljudi je naziranj, da je trditve o posebnem vplivu mesečine na žive in mrtve stvari bajka. V zadnjem času pa znanost ugotavlja, da ta trditve ni brez podlage. Opazovanja so pokazala, da n. pr. ribe, ki jih obseva luna, prej razpadajo. Tudi na kamen vpliva luna. Nekemu dunajskemu listu poroča ugledna oseba: »Za časa svojega bivanja v Argentini sem imel večkrat priložnost opazovati, da je zadobilo sveže meso, ki je bilo izpostavljeno mesečini, zoprn in zeleno barva, tudi okus takšnega mesa je bil neprijeten; zopnega duha ni bilo mogoče odstraniti z nikako začinbo. Prav tako sem lahko ugotovil, da vpliva luna tudi na ribe, kakor tudi na druge organizme. Opazil sem žuželke, ki so se n. pr. skrivale pred lunjo in gledale, da stalno ostajajo v senci za drevesom. Na vsak način je gotovo, da ima domneva o škodljivem vplivu mesečine svojo podlago.«

Električna luč in nahod. Angleški fizik Leonard Hill svira vse, ki so nagnjeni k nahodu (in koga ne muči ta neprijetnost?), naj se varujejo električne razsvetljave. Z dolgo vrsto poskusov je namreč ugotovil, da draži električna luč sluznice

v nosu in povzroča nahod. Nasprotno pa ne kažejo tega učinka druge vrste razsvetljave kakor petrole, žarn. sveče itd. Te luči nahod celo preganjajo. Delal je med drugim poskuse, pri katerih je z močnim električnim obsevanjem poskusnim osebam pripravil najboljši nahod, toda ko je nahodnikom potem približal skoraj do nosu navadno staro-veško svečo, je nahod takoj izginil. V starem dobrem času so imeli torej vendarle nekaj dobrega: luč, ki je nahod preganjala.

Pobesnela vrata. V poslojpu švedske banke v Stockholmu eni največjih zgradb švedske prestolnice, imajo ogromna vrata, ki poženejo na najmanjši sunek elektromotor in se potem zavrtijo za pol obrata. Nedavno se je zgodilo, da je stopil obilnejši gospod do teh vrat. Ko so se pognala, pa je odpovedal mehanizem, ki jih o praven trenutku ustavlja, in so se vrata z besno hitrostjo dajle. Hitrost je bila tako velika, da možakar med to vožnjo ni mogel izstopiti; in je moral dirjati z vrati vred v krogu cele štiri minute. Sele, ko so pritekli mašinisti in napako popravili, se je mogel neprostovoljno tekač, upehan do smrti, sešiti mogočnega položaja.

Večna britev. V Sheffieldu na Angleškem so izdelali prvo »večno britev«, ki si jo prijatelji »mokega kraša« in britija po brivnicah že tako dolgo želijo. Rezilo je iz tankega, nerjavečega in prožnega sheffieldskega jekla, izdelano je v obliki podgum meter dolgega traka, ki se da naviti kakor film. Cim se rezino: po daljši rabi obrabi, navijet trak preprosto za neobrabljeno mesto naprej. Ves aparat je zelo priročen in le malo težji od dosedanjih tipov. Je pa za navadnega in nenavadnega smrtnika malo predrag. Stroški za izdelavo prvega modela so znašali baje okrog 14.000 dolarjev in tudi nadaljnji izvidi bodo veljali še celo imetje, preden bo misliti na ceneno množestveno izdelovanje.

Redko srečanje. Znameniti francoski politik Aristide Briand je bil znan po svoji izredni duhovitosti. Nekoč je obiskal umetniško razstavo in obstal pred sliko, ki je predstavljala dve ženi v objemu. »Eksleleuca,« mu je pojasnil slikar, na tej sliki vidimo dve ženi, ki se objemata. To je samo pripodoba. V resnici sta ti dve ženi »Resnica in Pravica«. — »Razumem, razumem,« je odgovoril Briand. »Nič čudnega ni, da se siroti tako objemata, ko se tako redkokdaj srečata!«

Ledena streha. Ledena streha v višini okrog 63 km nad severnim polarnim ozemljem je najvažnejše odkritje francoske ekspedicije, ki se je celo leto mudila v Scoresby Sundu v vzhodni Grönlandiji. Ze prej so sicer domnevali, da je nad Grönlandijo ledena streha, toda francoski raziskovalci so prvi, ki se jim je posrečilo ta naravni pojav ne samo dokazati, temveč tudi določiti njegovo višino nad zemljo. V ta namen so rabili odmev, ki pomaga izmeriti tudi globino morja. Na ladji ustrelje in potem izmerijo čas ki ga rabi pok, da doseže morsko dno in se vrne kot odmev na ladjo. Ker poznamo hitrost zvoka, lahko na ta način izračunamo globino morja. Tako so storili tudi francoski polarni raziskovalci na ledeni strehi in ugotovili so, da je okrog 63 km nad zemljo, kjer je zrak že zelo redek. Ledeno streho tvorijo zmrazjene kapljice vode, mnogo manjše od deževnih kapelj. Francoski polarni raziskovalci domnevajo, da igra ledena streha važno vlogo pri pristanku viharjev na vsem severnem delu zemlje. Upajo, da se jim bo posretilo dokazati, da nastajajo viharji visoko na severu. Z ustanovitvijo mednarodne vremenske opazovalnice na Grönlandiji bi se dale po njihovem mnenju preprečiti mnoge nesreče na morju.

Zepno zrcalce ju je rešilo. Z Angleškega poročajo to zanimivost: Dva Angleža sta doživela na svoji jadrnici brodolom. Vihar je zlomil jadra in gnal čoln z naglico proti nevarnim čeram. V smrtni nevarnosti opazita dober kilometer proč na prostem morju veliko ladjo. Kako jo opozoriti? V tem trenotku pade enemu obeh v glavo res rešilna misel. Vzame ženko zrcalo in ga obrača tako opretno, da so na ladji opazili svetlobne znake in takoj poslali na pomoč motorni čoln, ki ju je rešil v zadnjem trenutku. Neznatnemu zrcalcu torej se imata zahvaliti za rešitev iz smrtni nevarnosti.

Tisočletni papir. Leningrajski laboratorji za konserviranje in restavriranje dokumentov pri knjižnici akademije znanosti pripravljajo sedaj papir, ki se ohrani tiso let, ne da bi ga mogel čas uničiti. Recept so našli s proučevanjem egipških in drugih vrst plobov, pri čemer jim je uspelo rešiti skrivnost njih trpežnosti. Novi papir ni nič dražji nego navadni papir. V Leningradu ga bodo izdelovali na veliko.

V vsako hišo »Domoljuba«!

24. jan.: 8.00 Telovadba, 8.15 Prenos cerkvene glasbe, 8.45 Verski govor, 9.00 Cas, poročila, spored, 9.15 Citraški koncerti, 10.00 Plošče, 10.15 Veseli kvartet, 11.15 Plošče, 11.30 Otroška ura, 16.00 Fantovska ura, 17.00 Kmetijska ura: Najnovejši škodljivci sadnega drevja, 17.30 Veseli spored, 18.30 Plošče, 19.30 Nac. ura, 19.50 Slovenska ura, 20.30 Koncert Trboveljskega pevskega okteta, 21.15 Plošče, 21.30 Radijski orkester. — Ponedeljek, 25. jan.: 18.00 Zdravniška ura, 18.20 Plošče, 18.30 Slovenska nar. pesem, 19.30 Nac. ura, 19.50 Zanimivosti, 20.00 Simfonični koncert, 22.15 Narodne pesmi. — Torek, 26. jan.: 11.00 Solska ura, 18.00 Radijski orkester, 18.40 Nastajanju korana, 19.30 Nac. ura, 19.50 Zabavni zvočni tednik, 20.00 Plošče, 20.15 Razbiti vrč. — vesela igra, 21.30 Plošče, 22.15 Radijski orkester. — Sreda, 27. jan. 18.00 Mladinska ura, 18.40 Slov. gorski vodniki, 19.30 Nac. ura, 19.50 Bahovski kotiček, 20.00 Ura lahke glasbe, 21.00 Radijski orkester, 22.00 Čankarjev večer v esperantu.

Mali oglasnik

vsa druga vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebitne ali prodajajo svoje pridelke ali sčete poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Pozor čiviljarji!

Cevlarske šival. stroje raznih znamk in vrst rabljene in nove dobite najceneje na hranilne knjižice vseh zavodov. Zahtevajte cenik na upravo Domoljuba pod »Zalogac št. 380.

Starinske knjige

vsa vrste kupim. — Ponudbe upravi Domoljuba pod »Privatnik št. 499.

Za mal dnarja dost muzke. Plošče, gramofone, radionaparate itd. prodajamo po ugodnih cenah tudi na obroke. Elektroton, Pasaža neboličnika.

Pozor! Na vsa zimska oblačila dajemo 15—20% popusta. Pri Prekarju, Sv. Petra cesta 14.

Lepo izbiro sveč za ima Oroslav svečnica Dolene Ljubljane, Wolfova ul. 10.

Kaprodaj je pol ure od Radovljice lepo, manjše posestvo; ca 13 mernikov lepih, rodovitnih nji in za 4 voze sede ter 5 jobov gozda; lepa hiša, gospodarske poslopje in vrt. Velja vse le 85.000 Din. Poizve se pri Franc Papler, Dolskoče, Zirovnice - Gor

Šivalni stroji in dvo-kolesa (biciklji) vseh vrst in znamk, po najnižjih cenah, na hranilne knjižice vseh zavodov. prodajamo dokler zaloga traja. Zahtevajte cenike na upravo Domoljuba pod »Zaloga« št. 391.

Pulti in stelaže se prodajo iz trgovine mešanega blaga Šmitek M., Školja Loka, Hoganova hiša.

Hiapca vajenega vseh kmetijskih del in konj sprejemem tako. Korber Marija, Sp. Hrušica 17, pri Ljubljani.

Hruševnega mošta

400—500 litrov, samo prvovrstno blago, kupim. Plevnik. Tomatevo št. 9, p. Moste.

Dajem v zakup

s 24. aprilom 1937 posestvo, ki redi 13 glav živine. Posestvo leži v bližini Prevalj. Informacije glede pogojev se dobe pri dr. Stefanoviču Emilu odvjetniku na Prevaljah.

Poceni posestvo

celo ali delno na prodaj. Ponudbe upravi Domoljuba št. 857.

Singer in Pfaff

ekora novi šivalni stroji in kolesa poceni na prodaj (tudi obročno) edino pri »Prometu«, v Ljubljani, nasproti Križanske cerkve. Sture jemljemo v račun. Tudi ob nedeljah dopoldan na ogled.

Odprodajam zaradi ke zaloge razno železnino po znanih cenah. Fr. Stupica, železnina, Ljubljana, Gospodarska cesta 1.

Učenca poštenih kmetijskih staršev za pekovsko obrt sprejemem. Vsa oskrba v hiši. Križar Viktor, pekarna, Krani, Pušarjeva ul. 2

Iz kmetijskega mlina na prodaj oprava (kamni, stope itd.). Naslov v upravi »Domoljuba« pod št. 820.

Učenca sprejemem takoj. Vidmar, krojač, Trebnje 12.

Krava s teletom prodam. Vse se poizve Dolaice 11.

Pastirja in dohla staro 15—17 let, iščem. Dragomer 9, Brezovica.

Krava s četrtim teletom, dobra mlekarica, na prodaj. — Dragomer 9, Brezovica.

Ugodna prilika!

Damsko voljeno blago, pliš, baržun, čipke in druge vrste manufakture si lahko nabavite takoj s hranilno knjižico članic Zadrudne zveze v Ljubljani pri

Oblačilnici za Slovenijo

Ljubljana, Tyrševa 29 (Hiša Gospodarske zveze)

Državnim uradnikom nudimo raznovrstno manufakturno v veliki izbiri tudi na mesečne obroke.

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici

r. z. o. z. v Ljubljani

Novo vedno razpoložljive vloge obrestuje počeni s 1. januarjem 1937 po

4%

Vloge proti trimesečni odpovedi po 4 1/2%

vloge proti šestmesečni odpovedi po 5%

Ženini in neveste!

Veliko in krasno izbero blaga za poročne obleke, površnike in plašče, kakor tudi vse vrste blago za baje na pr.: odeje, platno za kapne in rjuhe, cvilih za modroce, posteljne garniture, zavese, katešino in šifone. Vam nudi najcenejše v svojih dveh trgovinah trdka

F. I. GORIČAR

Ljubljana, Sv. Petra c. 29 in 30

Na vsak večji nakup dobite lepo darilo v blagu, ki Vas bo razveselilo. V Vašem interesu je torej, da se odločite za nakup k nam. — Pazite dobro na naš naslov!

Pošijlajte naročnino!

LJUDSKA POSOJILNICA

V LJUBLJANI

registr. zadruga z neom. zavezo

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 6,

v lastni palači

obrestuje hranilne vloge najugodnejše

Novo vloge vsa k. č. a s razpoložljive

obrestuje po 4-5%

HERSAN-CAJ

Vam pomaga, da zadobite zopet zdravje s pomočjo zdravilnih lastnosti bilja.

Ne bodite sam sebi sovražnik!

Bolezni pri meni in bolečine ob mesečnem perilu (menstruaciji) ublaži HERSAN-CAJ.

Ali Vas ovira debelost?

Bi bili radi vitki? Teda: uporabljajte HERSAN-CAJ

Zaka? trpite bolečine revmatizma in protina, ako to ni potrebno, HERSAN-CAJ je sredstvo, ki Vam more olajšati muke.

HERSAN-CAJ pomaga pri arteriosklerozi in hemoroidih (zlati žili).

Ali res se ne veste, da je HERSAN-CAJ dobro sredstvo pri obolenju želodca, jeter in ledvic.

HERSAN-CAJ se dobiva v izvirnih zavodih v vseh lekarnah.

Zahtevajte brezplačno brošuro in vzorec od:

»RADIOSAN«, Zagreb, Dukljaninova ulica št. 1
Reg. št. 19264 B

Al. Planinšek

lastnik trg. agenture za bančne in kreditne posle v Ljubljani, Beethovnova ulica 14/I, telefon 35-10, vam izposluje vnovčenje terjatev in pri denarnih zavodih najkulantneje takoj v gotovini

Knjiga o kongresu.

Izid srečolova za knjigo »II. Jugoslov. evharistični kongres« bomo objavili v naši prihodnji številki. Kdor želi zvedeti za izid preje, lanko pogleda v »Slovenec« dne 21. januarja.

»Domoljub« stane 38 Din za celo leto, za izposojstvo 60 Din. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, inšerate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunavajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96. — Izdajatelj: Dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Košček. — Za Jugoslovansko tiskarno: Karel C. & C.